

Tessa Kuusikko

Kaisu Lämsä

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi (AMK), diakoniatyö

Opinnäytetyö, 2022

SOKERIDEITTAILUILMIÖ

Mitä 16–17-vuotiaat oululaisnuoret siitä ajattelevat?

TIIVISTELMÄ

Tessa Kuusikko

Kaisu Lämsä

Sokerideittailuilmio – mitä 16–17-vuotiaat oululaisnuoret siitä ajattelevat?

47 s, 1 liite

Syksy 2022

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi (AMK), diakoniatyö

Tämä opinnäytetyö oli laadullinen tutkimus, jolla pyrittiin kartoittamaan oululaisten 16–17-vuotiaiden nuorten ajatuksia ja kokemuksia sokerideittailuilmioista. Tavoitteena oli lisätä myös nuorten, vanhempien sekä nuorten parissa työskentelevien ammattilaisten tietoisuutta sokerideittailuilmioista. Tutkimuksesta saatua tietoa voidaan hyödyntää tulevaisuudessa esimerkiksi nuorten parissa tehtävässä ennaltaehkäisevässä työssä.

Aineisto kerättiin anonymisoidulla Webropol-kyselyllä. Vastauksia kyselyyn tuli yhteensä 22 kappaletta. Webropol-kyselyyn ei tullut tiedettävästi yhtäkään vastausta pojilta. Kyselyä levitettiin työelämäyhteistyötaho Oulun Tyttöjen Talon sekä Oulun kaupungin nuorisotoimen, seurakunnan, etsivän nuorisotyön, järjestöjen sekä toisen asteen oppilaitosten kautta.

Tutkimuksessa kävi ilmi, että 16–17-vuotiailla nuorilla oli ymmärrys siitä, mitä sokerideittailu on. Ainoastaan yksi kyselyyn vastanneista kertoi, ettei tiedä mitä sokerideittailu on. Kolme vastaajaa koki, etteivät he tiedä, onko heillä kokemusta sokerideittailusta. Nämä vastaukset olivat ristiriidassa toistensa kanssa. Nuoret saattoivat tietää mikä ilmiö on, mutta sokerideittailuksi laskettavan toiminnan määrittely saattoi olla haastavaa.

Nuoret kertoivat törmänneensä sokerideittailulta vaikuttavaan toimintaan myös käyttämillään sosiaalisen median alustoilla. Näitä alustoja olivat esimerkiksi nuorten suosiossa olevat TikTok- ja Instagram-sovellukset.

Ainoastaan yhdellä vastaajalla oli kokemusta sokerideittailusta. Osa kyselyyn vastanneista nuorista kertoi kuitenkin halustaan kokeilla sokerideittailua. Aineistosta kävi ilmi, että sokerideittailu nähtiin yksilön omana päätöksensä ja hyvänä tapana tienata rahaa. Toisaalta aineistosta näkyi myös joidenkin nuorten negatiivinen suhtautuminen sokerideittailuun.

Asiasanat: nuoret, sokerideittailu, vastikkeellinen seksi

ABSTRACT

Tessa Kuusikko

Kaisu Lämsä

The sugar dating phenomenon – what do 16-17 years old adolescents think about it?

47 pages, 1 appendix

Autumn 2022

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree in Social Services, Diaconal Work

Bachelor of Social Services, Deacon

This thesis is a qualitative research which studies the thoughts and experiences of 16-17 years old adolescents living in Oulu, Finland regarding the sugar dating phenomenon. The aim was also to increase the knowledge of adolescents, parents and professionals who work with adolescents. Knowledge from this thesis can be utilized in the future in preventive youth work.

The material was gathered with an anonymous Webropol survey. There were 22 responses to the survey. There were no answers to the survey from boys. The survey was distributed by Oulu Girls' House, the municipality's youth work, the parish, outreaching youth work, organizations, and second-degree academies.

The study revealed that 16–17-year-old adolescents had an understanding of what sugar dating is. Only one of the survey respondents said that they do not know what sugar dating is. Three survey respondents experienced that they do not know if they have experience of sugar dating. These answers contradict each other. The adolescents might have known what the phenomenon is, but it was challenging for them to determine what is sugar dating.

The adolescents said they had come across activity that seemed like sugar dating on social media platforms that they use. These platforms were, for example, TikTok and Instagram, both of which are popular among young people.

Only one respondent said that they have experience of sugar dating. Some of the survey respondents wanted to try sugar dating. The material showed that sugar dating was seen as the individual's own decision and a good way to earn money. On the other hand, the material also showed the negative attitude towards sugar dating.

Keywords: adolescents, sex for compensation, sugar dating

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 SOKERIDEITTAILU	5
2.1 Vastikkeellinen seksi.....	8
2.2 Seksuaalinen hyväksikäyttö.....	9
3 SEKSUAALIOIKEUDET JA SUOMALAINEN LAINSÄÄDÄNTÖ	10
4 NUORTEN SEKSUAALISUUDEN KEHITTYMINEN	11
4.1 Hyväksikäytölle altistavia tekijöitä	12
4.2 Kirkon rooli nuorten seksuaalikasvatuksessa	13
5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITE	14
6 TYÖELÄMÄYHTEISTYÖTAHO VUOLLE OULUN TYTTÖJEN TALO	15
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	16
7.1 Tutkimusmenetelmä ja aineiston analyysi	16
7.2 Tutkimuksen kohderyhmä.....	18
7.3 Opinnäytetyön aineistonkeruumenetelmä.....	18
8 OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSTULOKSET	19
8.1 Kysymys 3: Sukupuolesi?	20
8.2 Kysymys 4: Tiedätkö, mitä sokerideittailu on?	21
8.3 Kysymys 5: Oletko nähnyt verkkoalustoilla toimintaa, joka vaikuttaa sokerideittailulta?	22
8.4 Kysymys 6: Millä alustalla olet nähnyt oletettua sokerideittailua tapahtuvan?	22
8.5 Kysymys 7: Onko sinulla kokemusta sokerideittailusta?.....	24
8.6 Kysymys 8: Onko jollakin lähipiiriisi kuuluvalla henkilöllä kokemusta sokerideittailusta?	25
8.7 Kysymys 9: Mitä ajattelet sokerideittailusta?	25
9 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	28

10 JOHTOPÄÄTÖKSET	29
11 POHDINTA	33
11.1 Ammatillinen kasvu	35
11.2 Jatkoehdotukset.....	35
LIITE 1. Kyselylomakepohja	42

1 JOHDANTO

Aiempi kansainvälinen tutkimustieto osoittaa, että sokerideittailusuhteisiin voidaan päätyä jo alaikäisenä. Suomalaista tutkimustietoa sokerideittailusta tai sen haitoista ja vaaroista on saatavilla vähän huolimatta siitä, että ilmiö yleistyy myös Suomessa. Sokerideittailun näkyvyys mediassa kuitenkin antaa osviittaa siitä, että myös suomalaiset nuoret ovat tietoisia ilmiöstä. Siinä missä sokerideittailu-ilmiö on nuorille tuttu, se ei välttämättä ole tuttu nuorten vanhemmille tai heidän kanssaan työskenteleville aikuisille. Tärkeä osa ennaltaehkäisevää työtä on aikuisten tietämys ilmiöstä ja siihen liittyvistä haitoista ja vaaroista.

Sosiaalisen median alustoilla nuorten suhtautuminen sokerideittailuun on ollut näkemyksemme mukaan positiivista. Halusimme tutkia, vastaako sosiaalisen median alustoilla näkemämme nuorten asenne myös oululaisten nuorten asenteita. Halusimme myös selvittää, millaisia ajatuksia sokerideittailu-ilmiö oululaisissa nuorissa herättää. Valitsimme tutkittavaksi ikäryhmäksi 16–17-vuotiaat, koska tuossa iässä nuoren elämässä tapahtuu isoja muutoksia. Nuori saa peruskoulun päätökseen, lähtee mahdollisesti jatko-opiskelemaan, saattaa muuttaa pois kotoa ja kaveripiirissä voi tapahtua muutoksia esimerkiksi uuden koulun myötä.

2 SOKERIDEITTAILU

Tutkimuksemme pääkäsitteenä on sokerideittailu. Tutkimme sokerideittailuilmiötä alaikäisten nuorten näkökulmasta.

Sokerideittailusivustojen mukaan sokerideittailu ei ole seksikauppaa ja sivustoilla seksin myyminen on kielletty. Yle MOT:in ja A-studion *sokeri-isit – seksikauppaa sokerilla* -selvitys kuitenkin paljastaa, että seksikauppaa käydään avoimesti sokerideittailun varjolla (Pehkonen & Mattinen, 2018). Sokerideittailusivustot ovat kiellettyjä alaikäisiltä, mutta niissä esiintyy myös alaikäisten tekemiä profiileja. Maren T. Scull toteutti vuosina 2015–2017 tutkimuksen, johon haastateltiin 48:aa yhdysvaltalaisista sokerideittailevaa naista, joista nuorimmat olivat vain 13-vuotiaita aloittaessaan sokerideittailun (2020, s. 140–141). Myös Ylen selvityksestä kävi ilmi, että nuorin profiili suomalaistenkin käyttämällä *Sugardaters*-sokerideittailusivustolla oli 13-vuotiaan tekemä (Pehkonen & Mattinen, 2018). Avaamme sokerideittailuilmiötä sekä siihen liittyviä muita käsitteitä seuraavissa luvuissa.

Alex Miller kuvaa sokerideittailua sopimukseksi tai järjestelyksi, jossa toinen osapuoli on yleensä vanhempi ja varakas ja toinen osapuoli nuori ja taloudellisen tuen tarpeessa (2011, s. 46). Varakkaammasta osapuolesta voidaan käyttää nimitystä *sugar daddy* tai *sugar mama*, kun taas taloudellisen tuen tarpeessa olevaa osapuolta nimitetään *sugar babyksi*. Sugar babyt voivat olla naisia tai miehiä ja riippumatta sukupuolesta heillä voi olla *sugar daddy* tai *sugar mama*. Yleisimmin *sugar baby* on kuitenkin nainen, jolla on *sugar daddy*. Tämä johtuu nuorten naisten korkeasta kysynnästä sokerideittailuilmiön parissa. (O'Donnel, 2018, luku Demographics.) Sokerideittailusuhteessa *sugar daddy* antaa *sugar baby*lleen lahjoja ja-/tai taloudellista tukea seksiä tai seuraa vastaan. Millerin mukaan sokerideittailu nähdään molempia osapuolia hyödyttävänä järjestelynä eikä seksikauppana. Sokerideittailu eroaa prostituutiosta suhteiden kestossa sekä maksutyylissä. Sokerideittailusuhteet voivat olla pitkäkestoisiaakin ja rahallista korvausta ei makseta tunneittain, vaan esimerkiksi kuukausittain. Selkein erottava tekijä sokerideittailun ja prostituution välillä on kuitenkin se, että sokerideittailusuhte ei aina sisällä seksiä. (2011, s. 33, 46, & 59–60.)

Kuvio 1. Sokerideittailuun liittyvää termistöä.

Sokerideittailu ei ole yksinkertainen käsite, joka koskettaa vain yksilöitä, vaan se koskettaa koko yhteiskuntaa. On tärkeä ymmärtää, miten ilmiö vaikuttaa esimerkiksi seksityötä tekevien työhön. Toisaalta on tärkeää ymmärtää myös ilmiön vaikutuksen misogynisia asenteita lisäävänä tekijänä yhteiskunnassa. (O'Donnel, 2018, luku Consequences of sugar dating.)

Sokerideittailuilmiö kuvastaa osaltaan yhteiskunnassa tapahtunutta ideologista muutosta (Kärsämä, 2021, s. 14). Viime vuosien trendinä on ollut kaupallisen seksin hyväksyminen, minkä seurauksena seksin näkeminen hyödykkeenä on valtavirtaistunut yhteiskunnassa. Sokerideittailu esitetään turvallisena ja helpoana vaihtoehtona osa-aikatyölle esimerkiksi opiskelujen ohella. Bien-Aimen (2017) mukaan sokerideittailu nähdään hyväksyttävänä asiana. Media on myötävaikuttanut tähän tuomalla esiin vain sokerideittailun positiivisia puolia. (O'Donnel, 2018, luku Introduction & Consequences of sugar dating.) MOT ja A-studio haastattelivat selvitykseensä tutkija Lena Gunnarssonia, jonka mukaan

sosiaalisen median kehittymisen myötä tyttöjen on luontevampaa jakaa alastonkuvia ja näin esineellistää itseään (Pehkonen & Mattinen, 2018).

Sokerideittailuun liittyvä vuorovaikutus tapahtuu lähes kokonaan verkossa. Suurin syy sokerideittailun tapahtumiseen verkossa on sen helppous. Verkossa on useita sivustoja heille, jotka etsivät sokerideittailusuhdetta. Toisaalta sokerideittailua esiintyy sellaisillakin alustoilla, joita ei ole suoranaisesti tarkoitettu sokerideittailujärjestelyn etsimiseen. Sokerideittailusuhdetta etsitään esimerkiksi deittailusovellusten, kuten Tinderin kautta. Tinderin lisäksi sokerideittailua tapahtuu muillakin sosiaalisen median alustoilla, kuten Facebookissa ja Instagramissa. Näiden alustojen lisäksi sokerideittailulle on luotu puhelinsovelluksia, joiden ainoa tarkoitus on yhdistää sokerideittailusuhdetta etsivät sugar daddyt ja sugar babyt. (O'Donnel, 2018, luku Sugar dating relationships.)

Nuoret naiset hakeutuvat sokerideittailun pariin tietämättöminä siitä, mitä sugar daddyt heiltä odottavat ja ovat vaarassa joutua hyväksikäytetyiksi (O'Donnel, 2018, luku Consequences of sugar dating). Sokerideittailuilmion parissa sukupuolten välinen vallan epätasapaino näkyy sugar babyjen taloudellisena riippuvaisuutena sugar daddyistä. Tästä johtuen sugar daddyillä on enemmän valtaa seksuaalisissa päätöksissä. (Kirkeby, Lehmillier & Marks, 2021, luku Abstract.) Sosiaalisen vaihdon teorian mukaan romanttisissa suhteissa suurempi valta on sillä, joka on vähiten riippuvainen suhteesta. Näin ollen naiset, jotka ovat taloudellisesti riippuvaisia sokerideittailusuhteesta, ovat myös epäedullisessa asemassa seksuaalisten päätösten tekemisessä. (Kirkeby, Lehmillier & Marks, 2021, ks. myös Sprecher ym., 2006; Spercher, 1998; Thibaut & Kelley, 1959.)

Sokerideittailusivustoilla on 18 vuoden ikäraja, mutta käyttäjän ei tarvitse todentaa ikäänsä rekisteröityessään. Sugardaters-sivustoa ylläpitävä taho kertoo käyvänsä käyttäjien profileita läpi ja poistavansa käyttöehtojen vastaiset, kuten alaikäisten profiilit. Sokerideittailusivustoilla on kuitenkin profileja, joiden kerrotaan avoimesti olevan alaikäisten tyttöjen. (Pehkonen & Mattinen, 2018.)

2.1 Vastikkeellinen seksi

Tutkittaessa alaikäisten nuorten kokemuksia sokerideittailusta, on huomioitava, että tällöin kyse voi olla vastikkeellisen seksin harrastamisesta. Lapsen tai nuoren hyväksikäytöstä, johon liittyy jonkinlainen vastike seksuaalisesta toiminnasta, voidaan käyttää nimitystä vastikkeellinen seksi. Vastike voi olla mitä vaan, kuten rahaa, päihteitä tai yöpymispaikka. Vastikkeellisesta seksistä puhuttaessa myös nuori itse voi olla aktiivinen toimija tilanteessa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että tilanteet olisivat nuoren ennakoitavissa tai kontrolloitavissa. Nuori voi olla mielestään seurustelusuhhteessa, eikä tiedosta olevansa hyväksikäytön uhri. Jos nuori on tilanteessa aktiivinen toimija, saatetaan vastuu tapahtuneesta sysätä hänelle, vaikka vastuussa on aina aikuinen. (Kervinen & Ollus, 2019, s. 54.)

Syitä vastikkeellisen seksin myymiseen on monia. Aiempien tutkimusten mukaan raha, ahdistus tai mielenterveysongelmat sekä jännitys ja seksistä pitäminen ovat olleet syitä vastikkeelliselle seksille. On pohdittu myös digitaalisen kehityksen ja median luoman kuvan vaikutusta seksin myymiseen. Kaupallinen seksi on siirtynyt digitalisaation myötä verkkoon ja sivustoille, jotka on tarkoitettu seksipalvelujen ostamista ja myymistä varten. Huoli nuorten seksuaalisuuden haavoittuvuudesta lisääntyy esimerkiksi sokerideittailusivustoja käytettäessä. Tutkimusten mukaan kommunikointi ei kuitenkaan tapahdu pääsääntöisesti sokerideittailusivustoilla, vaan muilla digialustoilla. Yleisimmin ehdotuksen vastikkeellisesta seksistä tekee nimenomaan ostaja. (Holmström, 2019, s. 7–8 & 11.)

Tiedon määrä nuorten myymästä seksistä vaihtelee Pohjoismaiden välillä. Aiempaa tietoa nuorten vastikkeellisesta seksistä on vähän ja seksiä myyvien nuorten määrää onkin pidetty Pohjoismaissa vähäisenä. Aiemmat tutkimukset osoittavat, että niillä nuorilla, joilla on kokemuksia vastikkeellisesta seksistä, esiintyy muita nuoria enemmän esimerkiksi päihteiden väärinkäyttöä sekä mielenterveyshäiriöitä. (Holmström, 2019, s. 7.)

Termiä vastikkeellinen seksi käytetään alleviivaamaan sitä, että alaikäiset nuoret eivät voi myydä seksiä ja lain mukaan he ovat siis aina hyväksikäytön uhreja

ollessaan vastikkeellisessa seksuaalisuhteessa aikuisen kanssa. Termillä pyritään tekemään selvä ero aikuisten välillä tapahtuvaan seksipalveluiden myyntiin ja ostoon. Suomessa termi linkittyy vahvasti nimenomaan alaikäisiä ja nuoria aikuisia koskevaan ilmiöön. Suomalaisessa uutismediassa alaikäisten ja nuorten kokemuksia vastikkeellisesta seksistä on kuvattu otsikoilla kuten *”Kun teini myy seksiä – tunnista oireet”* ja *”Helsingissä on jopa 12-vuotiaita seksinmyyjiä – alaikäisten seksikaupasta ei juuri hiiskuta, mutta ilmiö on tuttu nuorten kanssa työskenteleville”*. Pääpaino on nimenomaan nuorissa, jotka myyvät seksiä tai tarjoavat seksuaalisia palveluita, vaikka todellisuudessa vastuu on aikuisella ostajalla ja näkemys siitä, että nuoret myyvät seksiä, on täysin nurinkurinen. (Seikkula, 2019, s. 67–68 & 77.)

2.2 Seksuaalinen hyväksikäyttö

Vastikkeellisesta seksistä puhuttaessa saatetaan puhua alaikäisistä nuorista, jolloin kyse on seksuaalisesta hyväksikäytöstä (Seikkula, 2019, s. 67). Seksuaalinen hyväksikäyttö on seksuaalisen itsemääräämisoikeuden ja ruumiillisen koskemattomuuden loukkaamista teoilla. Seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyy usein vallankäyttöä, joka ei näy aina ulospäin. Hyväksikäyttäjä manipuloi uhria ja uhri saattaa ajatella, että hyväksikäyttö johtuu hänestä. Hyväksikäytön aiheuttaman syyllisyyden ja häpeän vuoksi uhri ei välttämättä kerro kokemastaan kenellekään. (Kervinen & Ollus, 2019, s. 17; Vähemmistövaltuutettu, 2014, s. 101.)

Seksuaaliseen hyväksikäyttöön lukeutuu yhdyntän lisäksi myös koskettelu ja hively. Myös se, että lapsen saa suostuteltua seksuaaliseen tekoon on seksuaalista hyväksikäyttöä. Seksuaalinen hyväksikäyttö ei ole aina fyysistä, vaan se voi tapahtua myös esimerkiksi internetissä. Koskettelun, yhdyntän sekä seksuaaliseen tekoon suostuttelun lisäksi myös aikuisten seksuaalisuudelle altistaminen sekä seksipalvelujen ostaminen lapselta tai nuorelta on seksuaalista hyväksikäyttöä. (Helsingin yliopistollinen sairaala, i.a.)

3 SEKSUAALIOIKEUDET JA SUOMALAINEN LAINSÄÄDÄNTÖ

Seksuaalisuuteen liittyy myös seksuaalioikeudet. Seksuaalioikeudella tarkoitetaan yksilön mahdollisuutta päättää omaan seksuaalisuuteensa liittyvistä asioista. Yksilön hyvinvoinnin ja tasapainoisen elämän kannalta on tärkeää, että seksuaalioikeudet toteutuvat. Seksuaalioikeudet tuovat mukanaan myös velvollisuuksia ja vastuuta. Kaikkien velvollisuutena on omaa seksuaalioikeuttaan toteuttaessa kunnioittaa myös muiden seksuaalioikeuksia. Suomen valtio turvaa ja valvoo yksilöiden seksuaalioikeuksia lainsäädännöllä. (Väestöliitto, i.a.)

Rikoslaisissa on erikseen kielletty seksuaalipalvelujen ostaminen alle 18-vuotiailta. Myös vastikkeellisen seksin harrastaminen lukeutuu seksuaalipalveluihin. Jos uhri on alle 16-vuotias kyseessä on lapsen seksuaalinen tai törkeä seksuaalinen hyväksikäyttö. (L39/1889 5. §, 6. §, 7. § & 8 a. §.) Rikoslakiin on kirjattu myös kohta lapsen houkuttelemisesta seksuaalisiin tarkoituksiin sekä lapsen sukupuoliseellisyyttä loukkaavan esityksen seuraamisesta (L39/1889 8 b. §). Kriminallisoinnilla yritetään puuttua groomingiin, eli internetissä tapahtuvaan houkuttelu-prosessiin, jossa aikuinen pyrkii valmistelemaan lapsen tai nuoren seksuaaliseen hyväksikäyttöön tämän luottamusta hyväksikäyttäen. Vaikka seksin ostaminen lapselta tai alaikäiseltä nuorelta esitetäisiin jonkinlaisena vaihtokauppana aikuisen ja nuoren välillä ja nuori olisi suostunut seksiin, on kyseessä rikos. (Kervinen & Ollus, 2019, s. 18 & 54.) MOT:in ja A-Studioon selvityksen tekohetkellä poliisilla oli tutkinnassa 17-vuotiaan epäilty raiskaus, johon liittyi sokerideittailu (Pehkonen & Mattinen, 2018).

Sosiaalisesta mediasta ja netistä on muodostunut viime vuosien aikana alusta erilaiselle hyväksikäytölle, kun lapsia ja nuoria lähestytään somessa ja netissä seksuaalisessa tarkoituksessa. Lapsia ja nuoria voidaan pyytää lähettämään vähäpukaisia kuvia, joilla heitä voi myöhemmin kiristää lähettämään lisää kuvia tai tekemään seksuaalisia tekoja. (Kervinen & Ollus, 2019, s. 58; Pelastakaa Lapset ry, 2018; Europol, 2017.)

4 NUORTEN SEKSUAALISUUDEN KEHITTYMINEN

Ihmisen seksuaalisuus käsittää sukupuolen, sukupuoli-identiteetin, sukupuoliroolit, seksuaalisen suuntautumisen, erotiikan, mielihyvän, sukupuolisuhteet ja lisääntymisen. Nuoren seksuaalisuus kehittyy hiljalleen ja esimerkiksi yhdyntöjen aloittaminen on vain yksi osa seksuaalikäyttäytymisen kehittymistä. Varhais- ja keskinuoruudessa tapahtuva yhdyntä on yleisellä tasolla yhdistetty myös tunne-elämän ja käyttäytymisen häiriöihin. Tämänkaltainen yhteys voi syntyä erilaisilla tavoilla, kuten niin, että nuori aloittaa yhdynnät jostain muusta syystä, kuin omasta seksuaalisesta halustaan. Intiimielämän aloittamisella nuori voi myös pyrkiä hoitamaan masentunutta oloaan hakemalla lohtua. Nuori, joka kärsii mielen-terveyden ongelmista voikin olla kykenemätön suojaamaan itseään. Nuorten seurustelusuhteiden tulisi olla heidän kehitystasonsa mukaisia. (Savioja, Sumia & Kaltiala-Heino, 2015.) Persoonallisuuden rakenteet alkavat vahvistua myöhemmässä murrosiässä, jolloin myös nuoren harkintakyky ja suunnitelmallisuus lisääntyvät. Tällöin nuorelle syntyy mahdollisuus aloittaa tasa-arvoinen ja vastavuoroinen ihmissuhde. (Cacciatore, 2007, s. 170.)

Nuorilla on tarve hakea tietoutta seksuaalisuudesta, mutta ei ole samantekevää mistä tiedon hakee. Seksuaalisuuden huonot tietolähteet sekä kunnollisten ja turvallisten tietolähteiden puuttuminen altistaa nuoren joutumista seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi. (Cacciatore, 2007, s. 175.)

Seksuaaliselle kaltoinkohtelulle altistuneella nuorella voi tulla monenlaisia psyykkisiä vaurioita ja oireita ja nuori saattaa oireilla monin tavoin. Nuori voi kokea ilottomuutta, masennusta, väsymystä, syyllisyyden- tai häpeäntunteita, toivottomuutta ja surua. Nuoren käytös voi muuttua väkivaltaiseksi tai hän voi eristäytyä sosiaalisesti. (Brusila, Hyvärinen, Kallio, Porras & Sandberg, 2009, s. 39–40.)

4.1 Hyväksikäytölle altistavia tekijöitä

Seksuaalikäyttäytyminen vaikuttaa nuorten seksuaaliterveyteen ja heidän hyvinvointiinsa. Riskikäyttäytymiseen vaikuttaa erilaiset biologiset ja psykologiset tekijät, mutta myös perheen rakenne, sosioekonominen asema ja runsas alkoholin käyttö. Leikko, Suominen, Rantanen, Eriksson, Apter ja Lehtinen toteuttivat tutkimuksen, jossa kerättiin kyselyvastauksia 22-vuotiailta suomalaisilta naisilta ja kyselytulosten mukaan varhain aloitettujen yhdyntöjen nähtiin olevan yhteydessä heikkoon itsetuntoon, negatiivisiin seksuaalikokemuksiin ja seksuaaliseen hyväksikäyttöön. Nuorena aloitettuihin yhdyntöihin liittyy riski siitä, että nuori tekee valintoja, joihin hän ei vielä olisi kehitystasoltaan valmis. (2015, s. 295–302.)

Traumaattisia kokemuksia aiemmin kokeneet nuoret ovat muita nuoria isomassa riskissä altistua vaaroille. Ilman aikuisen asettamia rajoja kasvanut nuori saattaa altistua turhan aikaisin seksuaalissävytteisille asioille. Liian kiltiksi kasvatettu nuori taas ei osaa eikä uskalla kyseenalaistaa muiden tarkoituksia. Liian kiltti nuori saattaa vastoin omaa tahtoaan suostua erilaisiin seksikokemuksiin miellyttääkseen toista ja täyttääkseen omaa hellyyden ja rakkauden kaipuutaan. (Brusila ym., 2009, s. 31–32.)

Nuoret harjoittelevat sosiaalisten suhteiden luomista verkossa ja etsivät itselleen sitä kautta seuraa. Verkossa seuraa etsivillä nuorilla on suurempi riski joutua seksuaalisen kaltoinkohtelun uhriksi, varsinkin jos nuoret ovat yksinäisiä eikä heillä ole saman ikäisiä ystäviä tai turvallista aikuista elämässään. Myös nuoren kokemus kiusaaminen, nuoren huono itsetunto ja epävarmuus ovat riskitekijöitä. (Brusila ym., 2009, s. 32–33.)

Ylen nuorten sokerideittailu huolestuttaa asiantuntijoita – ”glamour voi houkutella nuoria, jotka eivät tiedä kovin paljoa todellisuudesta” -uutiseen haastateltu rikosoikeuden professori emerita Terttu Utriainen kertoo, että nuoria vetää puoleensa vanhempien varakkaiden ihmisten tapailu, jos nuorten maailmankuva on vääristynyt. Tämän kaltaiseen vääristyneeseen maailmankuvaan kuuluu luksuselämä.

Luomalla kuvan glamourista, nuorten mielenkiinto saadaan heräämään, koska he eivät välttämättä vielä ymmärrä asioiden todellista laitaa. (Heikkilä, 2018.)

Nuorta seksuaaliselta kaltoinkohtelulta suojaavia tekijöitä ovat hyvä itsetunto, oikeanlainen tieto seksuaalisuudesta, turvallinen, arvostava ja rakastava kotiympäristö, turvallinen aikuinen nuoren elämässä, harrastukset sekä ystävät. Myös kotona, päiväkodissa ja koulussa annettu turvataitokasvatus antaa nuorelle eväät terveelliseen varovaisuuteen. Nuori oppii myös tunnistamaan riskitilanteet ja puolustautumaan niissä. (Brusila ym., 2009, s. 31–33.)

4.2 Kirkon rooli nuorten seksuaalikasvatuksessa

Kirkossa tehtävässä kasvatustyössä lapsuutta ja hidasta kehitystä halutaan suojata. Kasvatustyössä arvostetaan kasvurauhaa ja sitä, että jokainen alle 18-vuotias on lapsi. Ajatus on kuitenkin osittain ristiriidassa sen kanssa, miten lapset ja nuoret itse kokevat lapsuuden. Esimerkiksi lapsi-sanaan voidaan haluta ottaa mahdollisimman paljon etäisyyttä. (Suomen evankelisluterilainen kirkko, 2012, s. 8.)

Syksyllä 2020 Oulussa asuvista kirkkoon kuuluvista nuorista rippikouluikäisistä 98 % ilmoittautui rippikouluun. Koko Suomessa kirkkoon kuuluvista 15-vuotiaista rippikoulun kävi vuonna 2020 88 %. Myös nuori, joka ei kuulu kirkkoon voi halutessaan käydä rippikoulun. Oulussa evankelisluterilaiset seurakunnat järjestivät vuoden 2021 kesällä yhden ylimääräisen ryhmän, koska kirkkoon kuulumattomien nuorten ennakkoon arvioitu osallistujamäärä ylittyi. (Mun Oulu, 2021.) On selvää, että evankelisluterilainen kirkko tavoittaa rippikoulun kautta valtavan määrän nuoria vuosittain.

Kirkkohallituksen asiantuntija, tutkija Jarmo Kokkonen kertoi vuonna 2014 Ylen haastattelussa, että rippikoulun vahvuus on siellä muodostuva tiivis ilmapiiri. Sen avulla nuorten kanssa voidaan puhua herkistäkin aiheista. Kokkosen mukaan

tämänkaltaista ilmapiiriä ei synny kouluissa, koska ryhmästä ei muodostu yhtä tiivistä. (Takala, 2014.)

Vuonna 2017 tehdyssä *Suuri Ihme* -rippikoulusuunnitelmassa nostetaan esille, että nuorten seksuaalikasvatus on yksi osa rippikoulun sisältöä. Suunnitelman mukaan rakastava ja hyväksyvä suhtautuminen ihmisyyteen, sukupuolisuuteen, ruumiiseen ja seksuaalisuuteen takaa kypsän ja terveen seksuaalisuuden. Rippikouluissa nuoria tuetaan, jotta he kehittyvät ihmisiksi, jotka arvostavat elämänsä, pitävät huolta omasta ruumiistaan ja suojelevat sitä sekä kunnioittavat muita ihmisiä ja heidän rajojaan. (Suomen evankelisluterilainen kirkko, 2017, s. 40.)

Kirkoissa tehdään myös etsivää nuorisotyötä. Etsivä nuorisotyö kuuluu olennaisena osana diakonian perustehtäviin. Tavoitteina kirkon etsivällä nuorisotyöllä on, että lasten ja nuorten kasvua tuetaan ja kasvua mahdollisesti uhkaavia tekijöitä minimoidaan. Seurakunnan nuorisotyöstä puhuttaessa viitataan usein rippikoulun jälkeen tehtävään nuorisotyöhön, jossa nuoret ovat 15–17-vuotiaita. Jotta työntekijän työ olisi menestyksekkästä, tulee hänen osaamisensa ja tietojensa olla ajankohtaista. Seurakuntatyössä nousee esiin kaksi ikäryhmää, jotka ovat niin sanottuja väliinputoajia. He ovat alle rippikouluikäiset ja yli isosikäiset. Seurakuntatyötä tulisi kehittää niin, että se mukailisi nuorten muuttuvia elämäntilanteita ja kulttuuria. (Suomen evankelisluterilainen kirkko, 2012, s. 18–19 & 34.)

5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITE

Opinnäytetyömme tavoitteena oli kartoittaa Oulussa asuvien 16–17-vuotiaiden nuorten tietämystä ja ajatuksia sokerideittailuilmioista. Opinnäytetyömme on osa Vuolle Oulun Tyttöjen Talon tekemää *Sokerideittailu* -selvityshanketta. Seuratesamme mediaa ja etenkin sosiaalista mediaa ja sen eri kanavia, voi huomata, että sokerideittailukäsite nousee esiin yhä enemmän myös suomalaisten

keskuudessa. Erilaisilla alaikäisten suosimilla sosiaalisen median alustoilla, kuten TikTokissa ja Snapchatissä on nähtävillä sokerideittailusuhteita ihannoivia sekä sokerideittailusuhteeseen kannustavia videoita ja kuvia.

Tutkimuksellamme pyrimme saamaan vastauksia kolmeen tutkimuskysymykseemme:

1. Tiedätkö, mitä sokerideittailu on?
2. Onko sinulla tai jollakin lähipiiriisi kuuluvalla henkilöllä kokemusta sokerideittailusta?
3. Mitä ajattelet sokerideittailusta?

Saatua tietoa voidaan hyödyntää tulevaisuudessa esimerkiksi nuorten parissa tehtävässä ennaltaehkäisevässä työssä. Tavoitteena on myös lisätä nuorten, nuorten vanhempien sekä nuorten parissa työskentelevien sosiaalialan ammattilaisten tietoisuutta sokerideittailuilmiöstä ja sen haitoista.

6 TYÖELÄMÄYHTEISTYÖTAHO VUOLLE OULUN TYTTÖJEN TALO

Vuolle Oulun Tyttöjen Talo on kohtaamispaikka 10–29-vuotiaille tytöille ja naisille, sukupuolen moninaisuus huomioiden. Tyttöjen Talo järjestää sekä yksilö- että ryhmätoimintaa erilaisissa elämäntilanteissa oleville nuorille tytöille ja naisille. Tyttöjen Talolla tehdään sukupuolisensitiivistä erityistason nuorisotyötä ja Talo tarjoaa myös seksuaalineuvontaa, sekä tekee seksuaaliväkivaltatyötä seksuaaliväkivallan uhreiksi joutuneiden kanssa. (Likka.fi, i.a.)

Oulun Tyttöjen Talolla käynnistyi elokuussa 2021 *Sokerideittailu* -selvityshanke, joka kartoittaa sokerideittailuilmiön esiintyvyyttä 13–29-vuotiaiden nuorten ja nuorten aikuisten parissa Pohjois-Pohjanmaan alueella. Selvityshankkeen tavoitteena oli tiedon lisääminen ilmiöstä ja siihen liittyvistä haitoista, sekä puheeksi ottamisen ja matalan kynnyksen puuttumisen mallin kehittäminen

ammattilaiskäyttöön. Selvityshanke pyrki lisäämään nuorten turvallisuutta ja ennaltaehkäisemään seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa. (Likka.fi, i.a.) Kartoitusta tehtiin sähköisen *Webropol*-kyselyn avulla, johon 13–29-vuotiaat nuoret vastasivat anonyymisti. Koko Pohjois-Pohjanmaan 13–15-vuotiaiden ja 16–17-vuotiaiden nuorten kohdalla käytettiin samaa kyselypohjaa, kuin tämän opinnäytetyön 16–17-vuotiaille oululaisnuorille tarkoitetussa kyselyssä.

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

7.1 Tutkimusmenetelmä ja aineiston analyysi

Valitsimme tutkimusmenetelmäksi kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän, koska sen tavoitteena on usein nostaa tutkimuksen kohteena olevien omia tulkintoja esiin (Valli, 2018, s. 18). Kvalitatiivisen eli laadullisen aineiston analyysin perusanalyysimenetelmä on sisällönanalyysi. Sisällönanalyysin avulla voidaan toteuttaa monenlaisia tutkimuksia. Laadullisen tutkimuksen analyysitavan voi jakaa kahteen ryhmään. Ensimmäiselle tavalle on tyypillistä, että teoreettinen lähtökohta ohjaa analyysia. Toiselle tavalle taas on tyypillistä, että teoria ei ohjaa analyysia, mutta analyysissa voidaan hyödyntää teoreettista lähtökohtaa. Sisällönanalyysi kuuluu viimeksi mainittuun ryhmään. (Sarajärvi & Tuomi, 2018, s. 78.)

Sisällönanalyysin menetelmäksi valitsimme teoriaohjaavan analyysin. Teoriaohjaavassa analyysissa teorian tietoa käytetään apuna, mutta analyysi ei suoraan pohjautu siihen. Teoriaohjaavasta analyysista voi nähdä aikaisemman tiedon, mutta sen tarkoitus ei ole testata teoriaa, vaan tuoda uusia näkökulmia. Teoriaohjaavassa analyysissa lähdetään liikkeelle aineistosta, mutta analyysin loppuvaiheessa voidaan tuoda mukaan myös teorian tietoa. (Sarajärvi & Tuomi, 2018, s. 81.)

Sisällönanalyysin ensimmäisessä vaiheessa aineisto pelkistetään eli redusoidaan niin, että aineistosta jätetään pois kaikki tutkimuksen kannalta epäolennainen tieto (Sarajärvi & Tuomi, 2017, s. 92). Alasuutari kuvaa tätä havaintojen pelkistämiseksi, jolloin aineistoa tarkasteltaessa huomiota kiinnitetään ainoastaan siihen, mikä on teoreettisen viitekehyksen ja kysymyksen asettelun kannalta olennaista (2011, s. 32). Koska käytimme kyselyssämme pääsääntöisesti valmiiden vastausvaihtoehtojen kysymyksiä, saaduissa vastauksissa ei ollut niin sanottua tulkinnanvaraa, vaan ne vastasivat suoraan tutkimuskysymyksiimme. Kävimme saatua aineistoa ensin läpi pääpiirteittäin, minkä jälkeen analysoimme aineistoa yksi kysymys kerrallaan ja kirjasimme ylös esimerkiksi ristiriidassa olevia seikkoja.

Redusoinnin jälkeen aineisto ryhmitellään eli klusteroidaan, jolloin aineistosta pyritään löytämään yhteneväisiä tai poikkeavia käsitteitä. Käsitteet ryhmitellään ja ne muodostavat alaluokkia. Ryhmittelyä seuraa aineiston käsitteellistäminen eli abstrahointi. Tutkimuksen kannalta oleellinen tieto erotetaan valikoidusta tiedosta ja sen perusteella luodaan teoreettiset käsitteet. (Sarajärvi & Tuomi, 2017, s. 92–93.) Loimme ala- ja pääluokat avoimeen kysymykseen saaduista vastauksista. Etsimme vastauksista yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia, joiden perusteella ja oimme vastauksia ala- ja pääluokkiin. Ala- ja pääluokkia syntyi yhteensä neljä kappaletta ja käsittelemme niitä tarkemmin vielä myöhemmin tässä opinnäytetyössä.

Saatuamme aineiston käsiteltyä ja luokiteltua, aloimme peilata sitä jo olemassa olevaan teorian tietoon sokerideittailuilmioista. Pyrimme löytämään aineistosta seikkoja, jotka olisivat vuoropuhelussa teorian tietomme kanssa ja vastaisivat tutkimuskysymyksiimme.

7.2 Tutkimuksen kohderyhmä

Tutkimuksemme kohderyhmänä olivat 16–17-vuotiaat Oulussa asuvat nuoret. Aiemman tutkimustiedon valossa voitiin olettaa, että vastikkeellisen seksin parissa toimii myös alaikäisiä nuoria. Halusimme tutkia alaikäisiä, jotka ovat itsenäistymisen kynnyksellä ja jotka ovat suorittaneet peruskoulunsa sekä mahdollisesti rippikoulun. Tässä vaiheessa ennaltaehkäisevää seksuaali- ja turvataitokasvatusta on ollut mahdollisuus antaa nuorelle sekä koulun että seurakunnan puolesta.

Vuoden 2021 kouluterveyskyselyn mukaan lähes 30 % Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen 8. ja 9. luokkalaisista oli kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua viimeisen vuoden aikana. Vuonna 2019 vastaava luku oli 17,7 %. Lukion 1. ja 2. vuodella opiskelleista noin 30 % oli kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua viimeisen vuoden aikana. Vuonna 2019 vastaava luku oli noin 19 %. Ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevista lähes 24 % oli kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua viimeisen vuoden aikana. Vuonna 2019 vastaava luku oli noin 14 %. (THL, 2021.) Kouluterveyskyselystä saatujen vastausten perusteella voidaan sanoa, että seksuaalinen ehdottelu ja ahdistelu on yleistynyt sekä 8. ja 9. luokkalaisten että lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden sekä ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevien keskuudessa.

7.3 Opinnäytetyön aineistonkeruumenetelmä

Valitsimme aineistonkeruumenetelmäksemme sähköisen Webropol-kyselyn. Sähköisestä kyselystä vastaukset ovat käännettävissä suoraan tiedostoksi, jolloin aineistoa ei tarvitse erikseen syöttää. (Valli, 2018 s. 89.)

Kyselyyn vastattiin anonymisti, eikä siinä kerätty kotikunnan, sukupuolen ja iän lisäksi muita henkilötietoja. Yksi tavanomaisimmista tavoista kerätä tutkimusaineistoa on kyselylomakkeen käyttö. Kyselyn muoto voi vaihdella tutkimuksen

tarkoituksen ja kohderyhmän mukaisesti. Perinteisin tapa toteuttaa kysely on paperinen kysely, mutta paperisen kyselyn rinnalle ovat tulleet myös sähköiset kyselyt. Kyselytapaa valittaessa tulee ottaa huomioon se, ettei sähköinen kysely välttämättä sovi käytettäväksi kaikkien vastaajaryhmien kanssa. Nuoret henkilöt suhtautuvat kuitenkin positiivisemmin sähköisiin kyselyihin kuin iäkkäämmät henkilöt, koska he ovat tottuneet käyttämään internetiä. (Valli, 2018, s. 81 & 89.)

Yhteistyökumppaneita, joiden kautta kyselyä levitettiin, olivat Oulun kaupungin nuorisotoimi, seurakunnan nuorisotyö, etsivä nuorisotyö, nuorisotyötä tekevät järjestöt sekä toisen asteen oppilaitokset. Syksyn 2021 aikana loimme yhteistyössä Oulun Tyttöjen Talon kanssa kysymyspatteriston, jota käytettiin Pohjois-Pohjanmaan 11 suurimman kaupungin alueella jaettavassa Webropol-verkkokyselyssä. Samaa kyselylomaketta käytettiin sekä koko Pohjois-Pohjanmaan alueen että Oulun alueen 13–15-vuotiaille ja 16–17-vuotiaille. Työelämäyhteistyötahomme Oulun Tyttöjen talo litteroi kyselyvastaukset niin, että meillä oli pääsy vain oululaisten 16–17-vuotiaiden nuorten vastauksiin. Kyselyt toteutettiin kevään 2022 aikana. Kyselyyn vastaamista ei valvottu, vaan kyselyyn vastaaminen oli vapaaehtoista ja sen sai tehdä haluamanaan ajankohtana.

8 OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSTULOKSET

Webropol-kyselylomakkeemme koostui yhdeksästä kysymyksestä. Kyselyssä oli sekä valmiiden vastausvaihtoehtojen kysymyksiä että yksi avoin kysymys. Kyselyn ollessa sähköinen, kyselyvastaukset olivat käännettävissä suoraan tiedostoksi, eikä aineistoa tarvinnut syöttää erikseen.

Asenteita tai mielipiteitä mitatessa, useimmiten käytetty mittari on viisiportainen Likertin asteikko. Likertin asteikon käyttäminen mahdollistaa vastaajalle sen, että hän voi olla ottamatta kantaa asiaan ”*en osaa sanoa*” -vastausvaihtoehdolla. (Valli, 2018, s. 93.) Pyrimme kyselyllämme kartoittamaan nuorten tietoa,

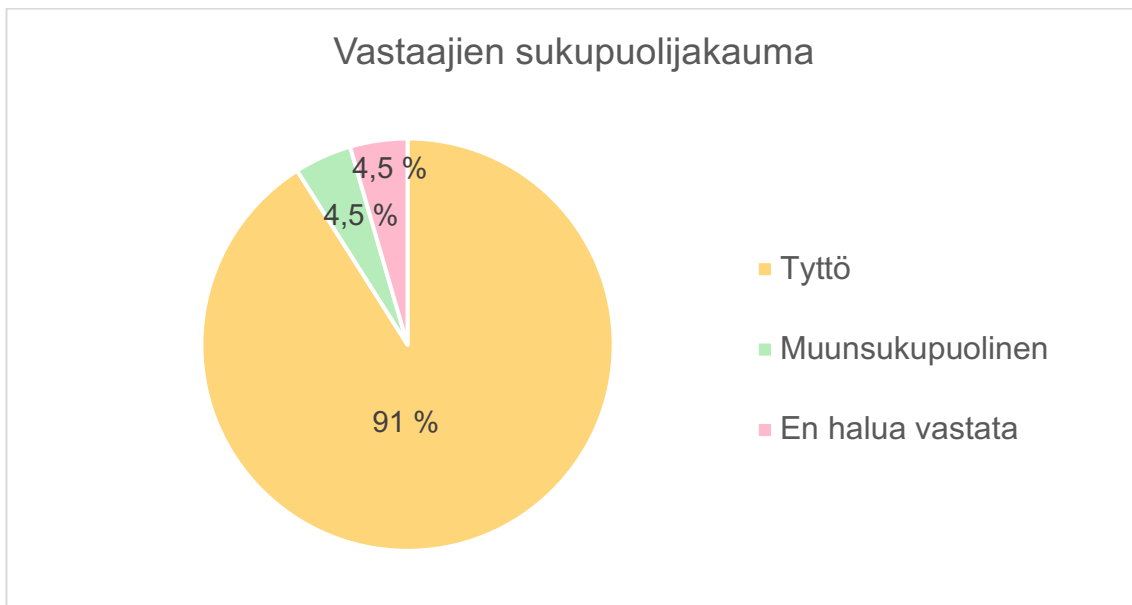
asenteita ja mielipiteitä sokerideittailuilmioistä, joten halusimme, että mielipidettä mittaavissa asioissa vastaajalla oli mahdollisuus vastata myös ”en tiedä” tai ”en osaa sanoa”. Vaikka emme käyttäneet viisiportaista asteikkoa, sovelsimme Likertin asteikon ideaa kyselylomakkeen kysymyksiä toteuttamisessa. Likertin asteikon ideaa hyödynnettiin myös esimerkiksi sukupuolta koskevassa kysymyksessä, jotta kynnyksen kyselyyn vastaamiseen olisi mahdollisimman matala.

Saimme Webropol-kyselyyn yhteensä 22 vastausta oululaisilta 16–17-vuotiailta nuorilta. Kahta kysymystä lukuun ottamatta saimme jokaiselta vastaajalta vastaukset kaikkiin kysymyksiin. Ensimmäinen kysymys, johon emme saaneet kaikilta vastaajilta vastausta, koski sitä, millaisilla verkkoalustoilla he ovat nähneet sokerideittailulta vaikuttavaa toimintaa. Tähän kysymykseen saimme vastauksia yhteensä 16 kappaletta. Toinen kysymys oli avoin kysymys, johon saimme vastauksia 13 kappaletta.

Kyselyn alussa esitettiin 3 kappaletta niin sanottuja taustakysymyksiä, joilla selvitettiin vastaajien kotikunta, ikä ja sukupuoli. Kotikuntaa koskevassa kysymyksessä valmiit vastausvaihtoehdot olivat Oulu tai muu kaupunki Pohjois-Pohjanmaan alueella. Ikää koskevassa kysymyksessä valmiit vastausvaihtoehdot olivat 13–15-vuotta tai 16–17-vuotta. Myös sukupuolta koskevassa kysymyksessä käytimme valmiita vastausvaihtoehtoja: *Tyttö, poika, transsukupuolinen ja muunsukupuolinen*. Kahdesta aiemmasta kysymyksestä poiketen sukupuolta koskevaan kysymykseen oli mahdollista vastata myös ”en halua vastata”.

8.1 Kysymys 3: Sukupuolesi?

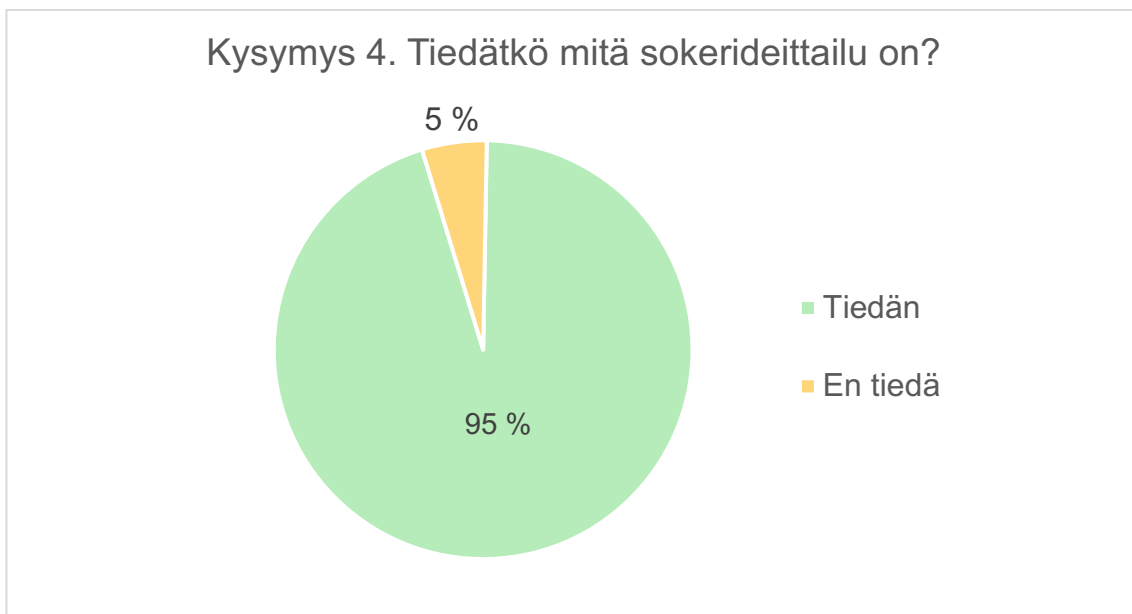
Kyselyyn vastanneista nuorista 20 vastaajaa kertoi olevansa tyttöjä, 1 vastaaja kertoi olevansa muunsukupuolinen ja 1 vastaaja kertoi, ettei halua vastata kysymykseen.

Kuvio 2. Vastaajien sukupuolijakauma.

8.2 Kysymys 4: Tiedätkö, mitä sokerideittailu on?

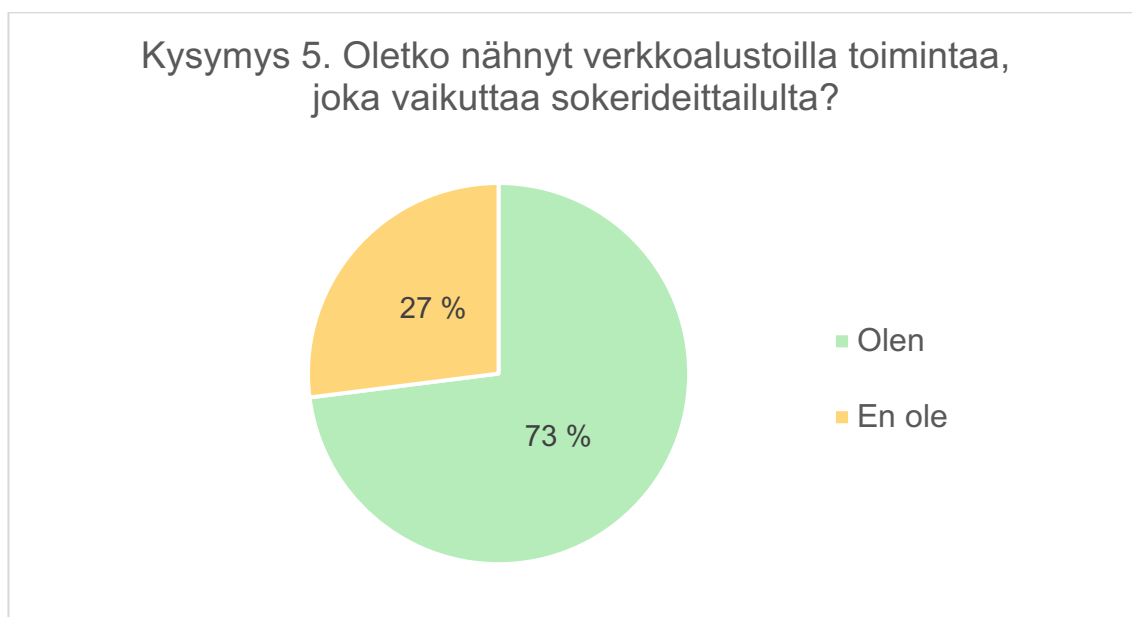
Taustakysymysten jälkeen ensimmäinen kysymys pyrki kartoittamaan, onko sokerideittailuilmio ennestään tuttu nuorille. Kysymyksessä oli valmiit vastausvaihtoehdot: *Tiedän* ja *en tiedä*. Ainoastaan yksi kyselyyn vastanneista kertoi, ettei tiedä mitä sokerideittailu on.

Kuvio 3. Tiedätkö, mitä sokerideittailu on?

8.3 Kysymys 5: Oletko nähnyt verkkoalustoilla toimintaa, joka vaikuttaa sokerideittailulta?

Viides kysymys kartoitti, näkevätkö nuoret käyttämässään internetkanavissa tai sosiaalisen median alustoilla sokerideittailulta vaikuttavaa toimintaa. Kysymyksessä oli valmiit vastausvaihtoehdot: *Olen* ja *en ole*. Verkkoalustoilla tarkoitettiin tässä tapauksessa internetsivustoja ja sosiaalisen median alustoja, kuten Reddit, TikTok ja Instagram. Kyselyyn vastanneista nuorista 16 vastaajaa kertoi nähneensä sokerideittailulta vaikuttavaa toimintaa verkkoalustoilla, kun taas 6 vastaajaa kertoi, ettei ole nähnyt sokerideittailulta vaikuttavaa toimintaa verkkoalustoilla.

Kuvio 4. Oletko nähnyt verkkoalustoilla toimintaa, joka vaikuttaa sokerideittailulta?

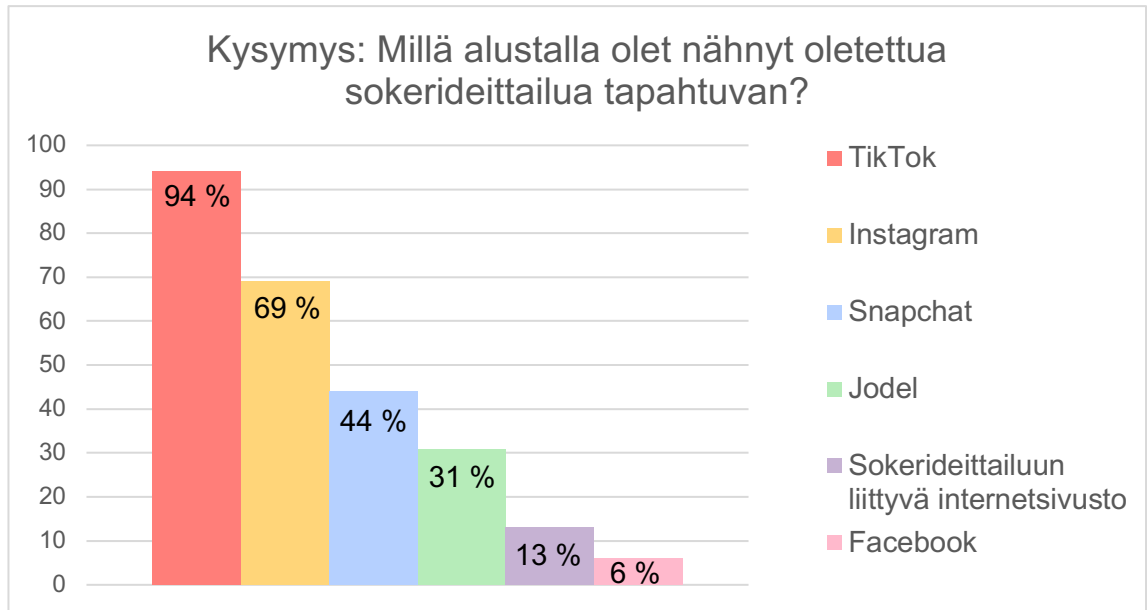
8.4 Kysymys 6: Millä alustalla olet nähnyt oletettua sokerideittailua tapahtuvan?

Kuudennella kysymyksellä kartoitimme yksityiskohtaisemmin minkälaisissa verkkoalustoissa nuoret ovat nähneet sokerideittailulta vaikuttavaa toimintaa. Kysymyksessä oli valmiit vastausvaihtoehdot: *TikTok*, *Instagram*, *Facebook*,

Snapchat, Jodel, Twitter ja sokerideittailuun liittyvä sivusto. Vastaajan oli mahdollista vastata myös ”jossain muualla” ja kertoa omin sanoin missä. Tämän kysymyksen kohdalla oli mahdollista valita useampi vastausvaihtoehto. 22:sta kyselyyn vastanneista 16 henkilöä vastasi tähän kysymykseen. 15 vastaajaa kertoi nähneensä sokerideittailulta vaikuttavaa toimintaa TikTok-sovelluksessa. TikTok on puhelimeen ladattava sovellus, jossa käyttäjät voivat jakaa lyhyitä videoita. TikTok on suosittu erityisesti nuorten keskuudessa ja sovellus on yksi ladatuimpia. TikTokin ikäraja on 13 vuotta ja sovelluksen käyttöehtojen mukaan alle 18-vuotiaalla nuorella tulee olla huoltajan lupa sovelluksen käyttämiseen. (Some-turva, i.a.)

Toiseksi eniten sokerideittailulta vaikuttavaan toimintaan oli törmätty Instagram-sovelluksessa. Vastaajista 11 kertoi nähneensä sokerideittailulta vaikuttavaa toimintaa Instagramissa. Instagram on palvelu, jossa voi jakaa kuvia ja videoita sekä kommentoida ja tykätä muiden käyttäjien julkaisuista (Peda.net, 2021).

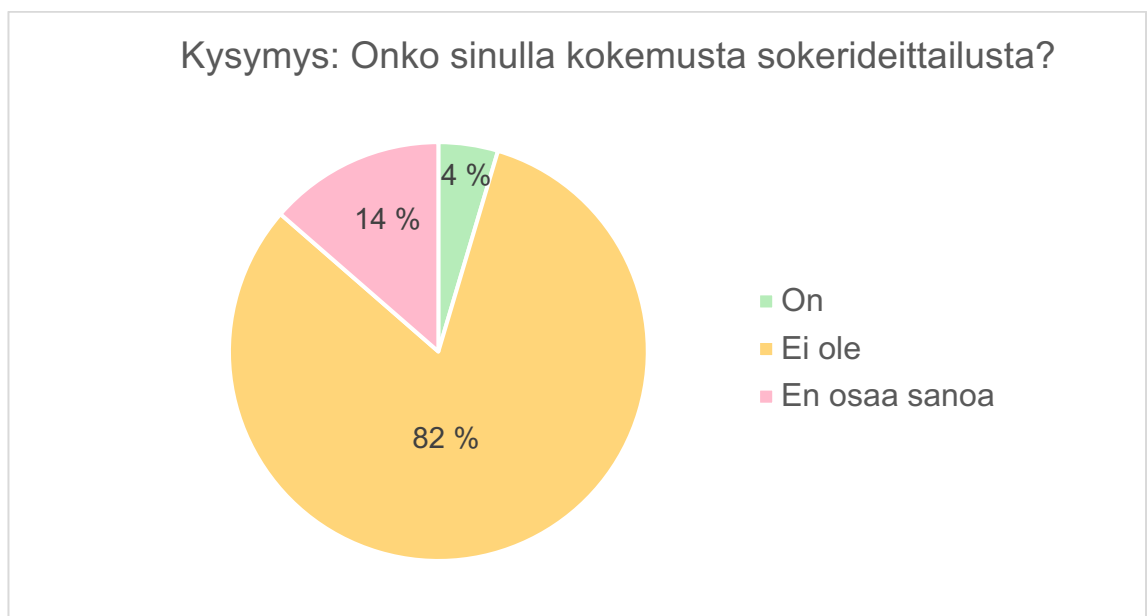
Snapchat-sovelluksessa sokerideittailulta vaikuttavaan toimintaan oli törmännyt 7 vastaajaa ja Jodel-sovelluksessa 5 vastaajaa. Snapchat on palvelu, jossa käyttäjä voi jakaa itsestään poistuvia kuvia ja lyhyitä videoita lisäämilleen ystäville (Yle, 2016). Jodel on sovellus, jossa voi kommunikoida omalla alueella olevien ihmisten kanssa anonyymisti ja kysyä esimerkiksi paikallisia vinkkejä tai lukea muiden käyttäjien jakamia tarinoita (Jodel, i.a.). 2 vastaajaa oli nähnyt sokerideittailulta vaikuttavaa toimintaa sokerideittailuun liittyvällä internetsivustolla. Facebookissa sokerideittailulta vaikuttavaan toimintaan oli törmännyt 1 vastaajaa. Facebook on alusta, jossa käyttäjät jakavat kuulumisiaan ja kokemuksiaan omalla aikajanallaan ystävillemään. Facebookia käytetään lähtökohtaisesti omalla nimellä ja kuvalla. (Peda.net, i.a.)

Kuvio 5. Millä alustalla olet nähnyt oletettua sokerideittailua tapahtuvan?

8.5 Kysymys 7: Onko sinulla kokemusta sokerideittailusta?

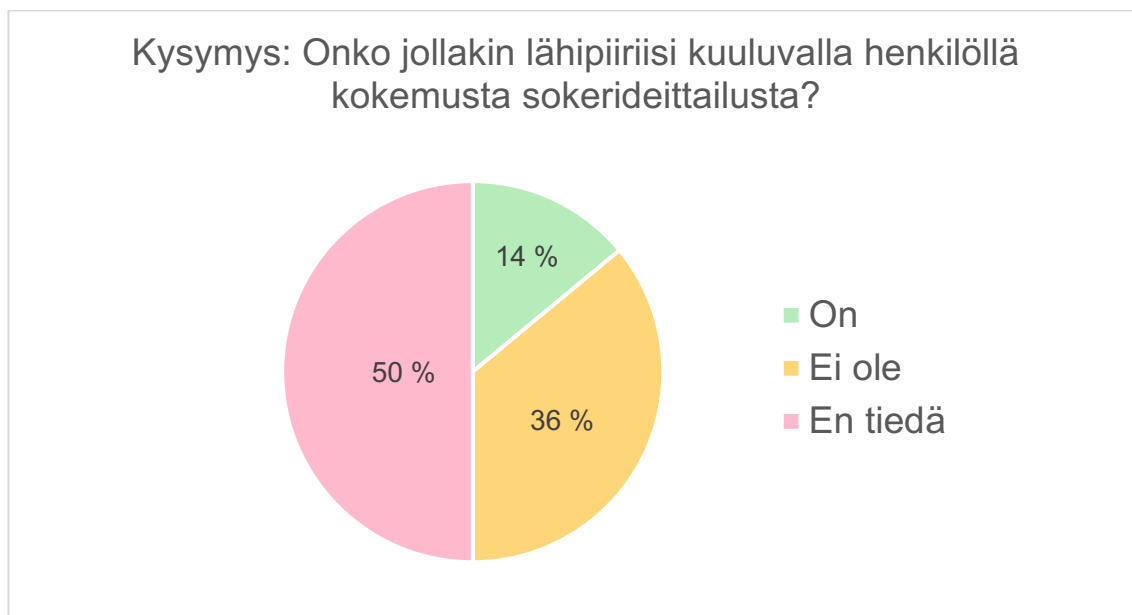
Seitsemännellä kysymyksellä selvitimme, onko nuorilla kokemusta sokerideittailusta. Kysymyksessä oli valmiit vastausvaihtoehdot: *On*, *ei ole* ja *en osaa sanoa*. Ainoastaan 1 vastaaja raportoi, että hänellä on kokemusta sokerideittailusta. 18 vastaajaa kertoi, että heillä ei ole kokemusta sokerideittailusta. 3 vastaajaa ei osannut sanoa, onko heillä kokemusta sokerideittailusta.

Kuvio 6. Onko sinulla kokemusta sokerideittailusta?

8.6 Kysymys 8: Onko jollakin lähipiiriisi kuuluvalla henkilöllä kokemusta sokerideittailusta?

Kahdeksas kysymys kartoitti, onko nuorella tietoa omassa lähipiirissään mahdollisesti tapahtuvasta tai tapahtuneesta sokerideittailusta. Kysymyksessä oli valmiit vastausvaihtoehdot: *On*, *ei ole* ja *en tiedä*. 11 vastaajaa kertoi, ettei tiedä onko jollakin heidän lähipiiriinsä kuuluvalla henkilöllä kokemusta sokerideittailusta. 8 vastaajaa kertoi, että heidän lähipiiriinsä kuuluvilla henkilöille ei ole kokemusta sokerideittailusta. 3 vastaajaa raportoi, että heidän lähipiiriinsä kuuluvalla henkilöllä on kokemusta sokerideittailusta.

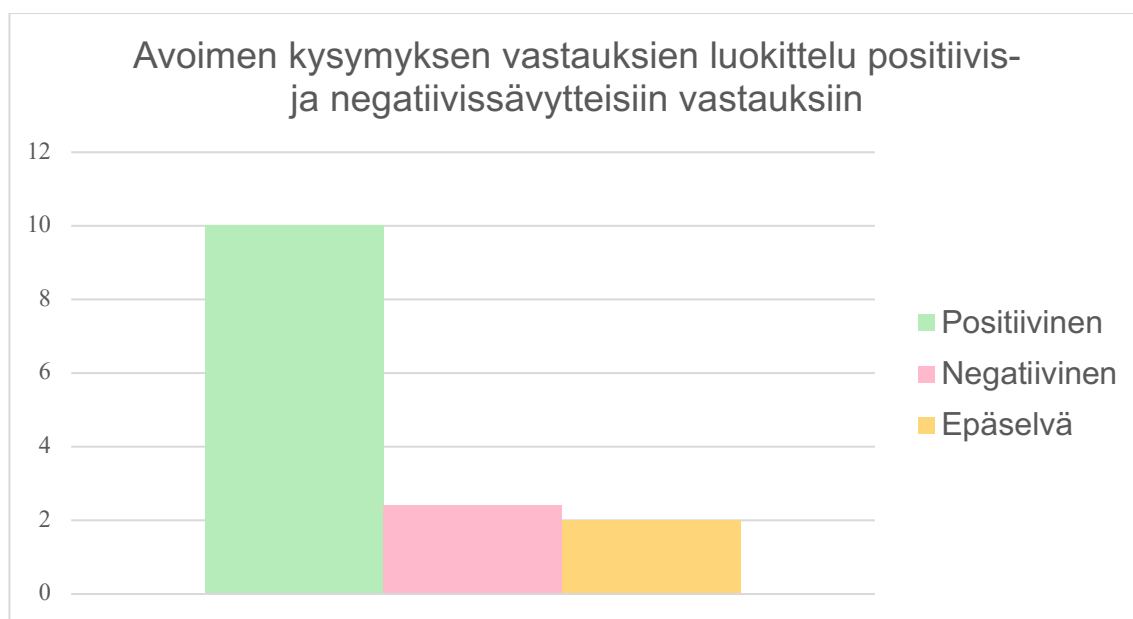
Kuvio 7. Onko jollakin lähipiiriisi kuuluvalla henkilöllä kokemusta sokerideittailusta?

8.7 Kysymys 9: Mitä ajattelet sokerideittailusta?

Kyselyn viimeinen kysymys oli avoin kysymys, jolla toivoimme saavamme yksityiskohtaisempaa ja yksilöllisempää tietoa vastanneiden nuorten ajatuksista sokerideittailuun liittyen. Avoimen kysymyksen etu on se, että vastauksesta on mahdollista saada esille vastaajan perusteellinen mielipide. Huono puoli on kuitenkin se, että avoimeen kysymykseen voidaan jättää vastaamatta tai vastaukset voivat olla yleispäteviä tai epäselviä. (Valli, 2018, s. 97–98.) Avoimen

kysymyksen negatiiviset puolet näkyivät myös tämän tutkimuksen aineistoa analysoidessa, koska avoimeen kysymykseen ei saatu vastausta kaikilta kyselyyn vastanneilta ja vastaukset jäivät lyhyiksi ja suurpiirteisiksi.

Kyselyyn vastanneista 22:sta vastaajasta 13 vastasi avoimeen kysymykseen. Avoimeen kysymykseen saaduista vastauksista 10 kuvasi vastaajan ajatuksia sokerideittailusta positiivissävytteisesti ja 2 kuvasi ajatuksiaan negatiivissävytteisesti. Yksi avoimeen kysymykseen tulleista vastauksista oli luonteeltaan sellainen, ettei siitä voinut päätellä mitä vastaaja ajatteli sokerideittailusta.

Kuvio 8. Avoimen kysymyksen vastauksien luokittelu positiivis- ja negatiivissävytteisiin vastauksiin.

Vastauksia avoimeen kysymykseen tuli vähän, joten vastausten luokittelu oli haasteellista. Saaduista vastauksista nousi kuitenkin esiin joitain teemoja, joiden avulla luokittelimme vastauksia alaluokkiin. Ensimmäinen vastauksista esille noussut teema oli taloudellisen hyödyn saaminen. Kolme vastaajaa kertoi, että sokerideittailu on hyvä keino tienata rahaa. Toinen teema oli vastaajien halu kokeilla sokerideittailua. Kaksi vastaajaa kertoi halustaan kokeilla sokerideittailua. Toinen vastaajista nosti esille, että voisi kokeilla sokerideittailua ollessaan täysi-ikäinen. Kolmas teema, joka nousi esille vastauksista oli, että vastaajat pitivät yksilön omana päätöksensä. Yksi vastaajista nosti esille, että sokerideittailussa ei ole ongelmaa, jos henkilö on täysi-ikäinen. Toinen vastaaja kertoi, että jos säännöt ja rajat ovat selkeitä, voi sokerideittailusuhde toimia jollekin. Kolmannen

vastaajan mukaan sokerideittailu on jokaisen oma asia. Neljäs teema, joka oli erotettavissa vastauksista, oli vastaajien negatiivinen mielikuva sokerideittailusta. Yksi vastaaja kertoi, että hänellä ei ole kokemusta sokerideittailusta, eikä hän myöskään pidä siitä. Toinen vastaaja kuvasi, että ei ymmärrä miksi joku sokerideittailisi.

Alaluokka	Päälouokka
<p><i>"Hyvin tienaa rahaa", "Kyllähän silläki elää" ja "Ihan hyvä jos saa rahaa".</i></p>	<p>Taloudellinen hyöty</p>
<p><i>"Mielestäni sokerideittailu kuulostaa mielenkiintoiselta. Haluaisin ehkä hyvän tilaisuuden tullessa vastaan kokeilla itsekin sitten täysi-ikäisenä" ja "Haluaisin kokeilla".</i></p>	<p>Halu kokeilla sokerideittailua</p>
<p><i>"Jos on täysikäinen niin mikäs siinä", "Toimii varmasti joillekin, kunhan on säännöt ja rajat selvillä" ja "Jokaisen oma asia mitä tekee kenenkin kanssa ei mua kiinnosta".</i></p>	<p>Yksilön oma päätös</p>
<p><i>"Vaikka minulla ei ole kokemusta tästä niin en kuitenkaan pidä siitä" ja "En ymmärrä miksi sitä pitäis tehdä".</i></p>	<p>Negatiivinen mielikuva sokerideittailusta</p>

Kuvio 9. Avoimesta kysymyksestä luodut ala- ja päälouokat.

9 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Ennen opinnäytetyön toteutusta tutustuimme sokerideittailuun ja siihen liittyviin muihin ilmiöihin. Aineistonkerääminen toteutettiin vasta, kun tutkimuskysymykset täsmentyivät, jotta tiesimme, mitä tietoa pyrimme Webropol-kyselyllä saamaan. Kysymyspatteriston rakentaminen alkaa aiemmasta teoriasta, kun tutkija tutustuu aiempaan teoretietoon ilmiöstä (Valli, 2018, s. 81). Käyttämämme teoretieto on tutkittua ja vertaisarvioitua tietoa ja käytetyt uutisartikkelit ovat luotettavan media-yhtiön, Ylen, julkaisemia.

Opinnäytetyömme luotettavuutta arvioidessa arviointi kohdistuu koko tutkimustyön prosessiin (Hyväri & Vuokila-Oikkonen, 2020; Vuokila-Oikkonen, 2001, 2003). Luotettavuutta arvioidessa tutkitaan myös tutkimusmenetelmän validiteettia. Validiteettia voidaan arvioida vertaamalla tuloksia todelliseen tietoon mitattavasta ilmiöstä. (Hyväri & Vuokila-Oikkonen, 2020.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnista ei ole olemassa yksiselitteistä ohjetta, mutta useimmiten luotettavuutta voidaan arvioida seuraavien seikkojen mukaan: 1. Tutkimuskohde ja tutkimuksen tarkoitus, 2. Tutkijan oma sitoutuminen tutkimukseen, 3. Aineiston keruu - sekä aineistonkeruumenetelmä että aineiston keruun erityispiirteet, mahdolliset ongelmatilanteet ja muut tutkijan näkökulmasta oleelliset asiat, 4. Tutkimukseen vastaajat, 5. Tutkijan ja tutkimukseen vastaajan välinen suhde, 6. Tutkimuksen kesto, 7. Aineiston analysointi ja 8. Loppuraportti. (Sarajärvi & Tuomi, 2018, s. 121–123.)

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan oppaan mukaan tutkimusta tehdessä tulee noudattaa tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja, joita ovat rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus (TENK, 2012, s. 6). Tehtäessä tutkimusta, johon halutaan vastauksia alaikäisiltä henkilöiltä, tulee noudattaa alaikäisen tutkimisen eettisiä periaatteita. Eettiset periaatteet käsittävät esimerkiksi sen, että alaikäiselle annetaan tietoa tutkimuksen toteutuksesta sellaisella tavalla, jonka hän kykenee ymmärtämään ja että tutkija kunnioittaa alaikäisen itsemääräämisoikeutta ja vapaaehtoisuuteen perustuvaa osallistumista tutkimukseen. (TENK, 2019, s. 9–10.)

Webropol-kyselylomakkeen (Liite 1.) alussa on kerrottu selkeästi, mitä sokerideittailu on sekä mihin ja miten saatuja kyselyvastauksia tullaan käyttämään. Lomakkeessa tuotiin esille myös se, kenellä on pääsy tarkastelemaan vastauksia, miten kyselyvastauksia säilytetään ja milloin ne hävitetään. Kyselylomakkeessa korostettiin vastaajan vapaaehtoisuutta ja sitä, että kyselyyn vastaamisen voi myös jättää kesken niin halutessaan.

Tutkimuksemme luotettavuuteen vaikuttaa olennaisesti kyselyyn vastanneiden määrä. Emme voineet ennalta arvioida, miten hyvin kysely tavoittaisi nuoret ja kuinka moni oululainen nuori kyselyyn lopulta vastaisi. Muita vaikuttavia tekijöitä ovat esimerkiksi käytetty kieli ja kyselylomakkeen pituus. Muotoillessamme kyselylomakkeen kysymyksiä noudatimme huolellisuutta. Kysymysten muoto aiheuttaa eniten virheitä tutkimustuloksiin, koska vastaaja ei välttämättä ajattele kysymystä samalla tavalla kuin tutkija on tarkoittanut. Sanamuodot eivät voi olla epämääräisiä eivätkä kysymykset saa olla johdattelevia. Kysymyksiä rakennettaessa niiden tulee olla tutkimuksen tavoitteiden mukaisia. (Valli, 2018, s. 82–83.)

10 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kyselyn vastaajamäärä jäi Oulun alueen osalta pieneksi. Osa kyselyyn vastanneista jätti vastaamatta avoimeen kysymykseen ja osa avoimeen kysymykseen saaduista vastauksista oli lyhyitä. Saatua aineistoa ei sen pienuuden takia voida vertailla esimerkiksi koko Pohjois-Pohjanmaan alueelta saatuihin kyselyvastauksiin.

Syitä huonoon vastaamisprosenttiin voi olla useita. Kyselyllä ei välttämättä onnistuttu tavoittamaan tarpeeksi nuoria tai kyselyyn vastaamisen kynnys oli nuorilla aran aihealueen takia korkea. Osalle nuorista ilmiö voi olla myös tuntematon ja osa on saattanut jättää vastaamatta, jos heillä ei ole varsinaista mielipidettä sokerideittailusta.

Emme saaneet kyselyyn tiedettävästi yhtäkään vastausta pojilta. Aineiston analysoimisen kannalta olisi ollut tärkeää nähdä, eroavatko poikien ja tyttöjen ajatukset ja heidän tietämyksensä sokerideittailuilmioista. Sokerideittailu on sukupuolitunutta ja suurin osa sugar babyistä on nuoria naisia, joilla on sugar daddy (O'Donnel, 2018, luku Demographics). Voi olla, että ilmiön sukupuolittuneisuus selittää osakseen sitä, ettei pojilta tullut vastauksia.

Osa vastaajista nosti esiin sokerideittailusta saatavan taloudellisen hyödyn. Kuten jo aiemmin mainitsimme, sosiaalisen vaihdon teorian mukaan romanttisissa suhteissa sillä osapuolella, joka on vähemmän riippuvainen suhteesta, on enemmän valtaa. (2020, luku Abstract.) Vaikka sokerideittailusuhteissa ei olekaan kyse romanttisesta suhteesta, voi sosiaalisen vaihdon teoria näkyä myös niissä. Lena Gunnarson ja Sofia Strid julkaisivat vuonna 2021 tutkimuksen, jossa he olivat haastatteluina ja kysymyksin selvittäneet ruotsalaisten sugar daddyjen kokemuksia ja ajatuksia sokerideittailusta. Sugar daddyilta saaduista vastauksista kävi ilmi heidän toiveensa siitä, että sokerideittailusuhte syntyisi molempien osapuolten yhteisestä kiinnostuksesta ja halusta, eikä taloudellisista syistä. Miehet kertoivat toivovansa, että rahallinen korvaus olisi sugar babyille vain bonus. (2021, luvut Interviews & Results.)

Kirkeby ym. haastattelivat vuonna 2018 77:ää naista, joilla oli kokemusta sokerideittailusuhteista. 43,3 % naisista koki, että heillä oli sugar daddyansa enemmän valtaa sokerideittailusuhteissaan. Kirkebyn ym. mukaan sugar babyjen kokema emotionaalinen sitoutumattomuus saattoi näyttäytyä heille itselleen valtana, eivätkä he ottaneet vastauksissaan huomioon taloudellista riippuvuuttaan sugar daddyihinsä. Kokemus vallasta ja siitä, kenellä sokerideittailusuhteessa on eniten valtaa, vaikuttikin olevan subjektiivinen. (2021, luku Characteristics of arrangements.)

Avoimeen kysymykseen saaduista rahaa käsittelevistä vastauksista näkyi, että sokerideittailua saatetaan pitää helppona tapana tienata rahaa. Sokerideittailusuhteen vaaroista ja haitoista sekä esimerkiksi suhteessa vallitsevasta vallan epätasapainosta ei kuitenkaan välttämättä olla tietoisia. Sosiaalinen media on

ollut omalta osaltaan vaikuttamassa tämän positiivisen kuvan luomisessa. Sosiaalisessa mediassa sokerideittailu esitetään sugar babyä voimauttavana järjestelyinä, jossa valta on sugar babyillä. Esiin ei tuoda sitä näkökulmaa, että ihmisuhteissa enemmän valtaa on kuitenkin tyypillisesti sillä osapuolella, joka on vähemmän riippuvainen toisesta. Jotta nuoret olisivat tietoisia sokerideittailusuhteissa olevasta vallan epätasapainosta tulisi tätä valta-asetelmaa tuoda esille sokerideittailusuhteista puhuttaessa sen sijaan, että sokerideittailu esitetään suhteena, jossa valta esimerkiksi seksuaalisista päätöksistä on yksinomaan sugar babyillä.

Kaksi avoimeen kysymykseen vastannutta nuorta kertoi suoraan halustaan kokeilla sokerideittailua. Sokerideittailusivustot pyrkivät normalisoimaan sokerideittailua ja saamaan mukaan ihmisiä, jotka ovat kiinnostuneita sokerideittailusta. Esimerkiksi *SeekingArrangement*-sokerideittailusivusto kuvaa sugar daddyjä ”menestyneiksi ja anteliaiksi miehiksi, jotka haluavat hemmotella ja antaa taloudellista tukea nuorille ihmisille vastineeksi ystävyysuhteesta”. Sugar babyjä taas kuvaillaan ”viehättäväksi ja kunnianhimoisiksi ihmisiksi, jotka haluavat deittailla henkilöä, joka hemmottelee, voimaannuttaa ja auttaa, niin henkisesti kuin rahallisestikin”. (Miller, 2011, s. 46–48.) Avoimeen kysymykseen vastanneet nuoret eivät kertoneet motiivejaan tai syitään halulle kokeilla sokerideittailua, joten emme voi sanoa varmaksi onko esimerkiksi sosiaalinen media myötävaikuttanut vastaajien kiinnostukseen sokerideittailua kohtaan.

Osassa avoimeen kysymykseen tulleista vastauksista nousi esiin näkökulma siitä, että sokerideittailu on yksilön oma päätös. Näissä vastauksissa ei kannustettu, mutta ei myöskään kritisoitu sokerideittailusuhteita. O’Donnelin mukaan yhteiskunnassa sokerideittailu nähdäänkin hyväksyttävänä asiana (2018, luku *Consequences of sugar dating*). Brusilan ym. mukaan on tärkeä huomioida, ettei nuoren kyky arvioida riskejä ole vielä täysin kehittynyt ja nuori saattaa käyttäytyä uhkarohkeasti. Myös aiemmat traumaattiset kokemukset altistavat nuoria muillekin vaaroille. (2009, s. 30–31.)

Vaikka sokerideittailun voidaankin ajatella olevan yksilön oma päätös, on huomioitava, ettei yksilö välttämättä ole kykeneväinen tekemään päätöstä

sokerideittailusuhteen aloittamisesta. Vaikka nuorella ei olisikaan erityisiä riskitekijöitä taustallaan, hän voi alkaa kaupantekoon aikuisen kanssa. Nuori voi saada aikuiselta seksuaalisia tekoja vastaan esimerkiksi rahaa tai alkoholia. Hän voi kuvitella olevansa päätösvallassa, eikä ymmärrä aikuisen tekemää rikosta tai sitä, että hän voi aiheuttaa itselleen myöhemmässä elämänvaiheessa esiin tulevia ongelmia. Nuori ei ymmärrä tulleensa kaltoinkohdelluksi. (Brusila ym. 2009, s. 34.)

Puhuttaessa alaikäisistä nuorista emme voi käyttää termiä sokerideittailu, koska seksuaalisten tekojen saaminen alaikäiseltä vastineeksi jostain hyödykkeestä on aina rikos. Tällöin kyse on vastikkeellisesta seksistä, seksuaalisesta hyväksikäytöstä tai seksipalveluiden ostamisesta nuorelta. Avoimeen kysymykseen saaduissa vastauksissa ei noussut esiin, että vastanneet nuoret olisivat olleet tietoisia, että alaikäisistä puhuttaessa kyse ei ole sokerideittailusuhteesta vaan vastikkeellisesta seksistä tai hyväksikäytöstä. Voi olla, että koska sokerideittailu nähdään kahden ihmisen välisenä sopimuksena, sitä ei pidetä rikollisena toimintana, vaikka toinen osapuoli olisi alaikäinen.

Kahdesta avoimeen kysymykseen saadusta vastauksesta kävi ilmi vastaajien negatiivinen suhtautuminen sokerideittailuun, mutta niissä ei kuitenkaan tuotu ilmi syytä negatiiviseen suhtautumiseen. On mahdollista, että negatiivinen kuva sokerideittailusta on syntynyt esimerkiksi kavereiden tai läheisten jakamien huonojen kokemusten kautta, mutta todellisia syitä voimme vain arvailla.

Vaikka tutkimuksemme vastaajamäärä jäi alhaiseksi, antoivat saadut vastaukset kuitenkin osviittaa siitä, että sokerideittailuilmio on tuttu nuorille. Kyselyyn saatujen vastausten perusteella itse ilmiö on nuorille tuttu, mutta sen vaaroja ja haittoja tulisi tehdä näkyvämmäksi nuorille. Ilmiöön liittyviä vaaroja ja haittoja tulisi tuoda esiin sellaisilla alustoilla, joita nuoret itse käyttävät.

11 POHDINTA

Vaikka 21 vastaajaa kertoi tietävänsä mitä sokerideittailu on, 3 vastaajaa koki, etteivät he tiedä, onko heillä kokemusta sokerideittailusta. Nämä vastaukset ovat osittain ristiriidassa keskenään. Ristiriita voi kertoa siitä, että suomen kielistä tietoa sokerideittailuilmioista on vielä suhteellisen vähän ja tieto ei välttämättä ole nuorille saavutettavassa muodossa. Vaikka vastaajien otanta on pieni, nuoret tarvitsevat lisätietoa, siitä mitä sokerideittailu ja vastikkeellinen seksi on. Vastauksista esiin noussut ristiriita tukee teoriaa siitä, että ennaltaehkäisevän tiedon välittäminen nuorille on tärkeää.

Sokerideittailulta vaikuttavaa toimintaa oli nähty etenkin sellaisilla verkkoalustoilla, joita ei ole tarkoitettu seuranhakuun tai sokerideittailusuhteen etsimiseen. Esimerkiksi TikTok ja Snapchat ovat laajalti nuorten käyttämiä sovelluksia. 2 vastaajaa kertoi nähneensä sokerideittailulta vaikuttavaa toimintaa sokerideittailuun liittyvällä internetsivustolla. Nämä 16–17-vuotiaiden nuorten vastaukset ovat ristiriidassa sen kanssa, että sokerideittailusivustojen kuten SeekingArrangementin, Sugardatersin ja Richmeetbeautifulin käyttöehtojen mukaan käyttäjän tulee olla yli 18-vuotias (SeekingArrangement, 2021, Sugardaters, i.a. & Richmeetbeautiful, 2022). Vastausten perusteella osalla nuorista oli tieto sokerideittailusivustojen olemassaolosta ja he olivat joko käyttäneet tai tutkineet sivustoja.

Sokerideittailu, vastikkeellinen seksi ja seksuaalinen hyväksikäyttö saattavat sekoittaa toisiinsa, etenkin kun kyseessä on alaikäinen nuori. Nuorelle voi olla hankalaa erottaa näitä ilmiöitä toisistaan eikä hän välttämättä ymmärrä joutuvansa hyväksikäytön tai rikoksen uhriksi. Tästä syystä olisi tärkeää, että esimerkiksi turvataito- tai seksuaalikasvatuksen yhteydessä käsiteltäisiin näitä ilmiöitä ja avattaisiin niiden eroja.

Kertoessamme nuorelle sokerideittailusta olisi tärkeää, että ilmiötä ei glamourisoida, vaan sen vaaroista ja haitoista puhutaan avoimesti ja suoraan. Jotta avoin ja suora puhe olisi mahdollista, tulee vanhemmilla, opettajilla, seurakunnan työntekijöillä sekä nuorten kanssa töitä tekeville sosiaalialan ammattilaisilla olla

ajantasainen ja todenmukainen tieto sokerideittailuilmioista, sekä siihen liittyvistä muista ilmiöistä, kuten vastikkeellisesta seksistä. Sen sijaan, että sosiaalisessa mediassa ja mediassa sokerideittailusta puhuttaisiin ”sokerikuorutetusti”, tulisi esiin tuoda ilmiön negatiivisia puolia. Ennaltaehkäisevää työtä tulisi tehdä niin kotona, kouluissa, rippikouluissa kuin sosiaalisen median alustoillakin.

Suurin osa rippikouluikäisistä nuorista käy rippikoulun. Vanhempien ja koulun lisäksi kasvatusvastuu nuorista on myös seurakunnalla. Seurakunta järjestää myös erilaista vapaa-ajan toimintaa nuorille ja tekee aktiivisesti nuorisotyötä. Seurakunnissa on mahdollisuus tehdä töitä koko perheen kanssa, joten heillä on mahdollisuus lisätä sekä vanhempien että nuorten tietoisuutta ajankohtaisista sekä nuorille mahdollisesti haitallisista ilmiöistä. Seurakunta tavoittaa nuoret kriittisessä iässä keskellä murrosikää ja näkisimmekin, että seurakunnan rooli turvataito- ja seksuaalikasvatuksessa sekä ennaltaehkäisevässä työssä on yhtä merkittävä. Seurakuntaa toimijana saatetaan pitää muista sosiaalialan toimijoista erillisenä, eikä seurakunnan roolia välttämättä koeta yhtä merkityksellisenä kuin muiden toimijoiden. Seurakunnissa tehtävässä kasvatus- ja nuorisotyössä tulisi kuitenkin rohkeasti käsitellä ja ottaa puheeksi myös sellaisia aiheita ja ilmiöitä, jotka saatetaan kokea vaikeaksi. Avainasemassa on seurakunnan työntekijöiden kouluttaminen ja heidän kannustamisensa vaikeiden teemojen käsittelyyn.

Seurakunta on valtakunnallisesti iso toimija ja muiden sosiaalialan toimijoiden tärkeä yhteistyökumppani. Esimerkiksi etsivää nuorisotyötä tekevät sosiaalialan toimijat ovat todennäköisesti hyvin perillä siitä, millaisia teemoja ja ilmiöitä nuorten elämässä on läsnä. Tätä tietoa olisi tärkeää saada välitettyä toimijalta toiselle. Myös seurakunnissa tehdään etsivää nuorisotyötä ja sen parista saatua tietoa tulisi seurakuntien sisällä välittää myös esimerkiksi rippikoulun parissa työskenteleville seurakunnan työntekijöille. Myös muiden sosiaalialan toimijoiden olisi tärkeää käydä vuoropuhelua keskenään ja hyödyntää mahdollisuuttaan moniammatilliseen yhteistyöhön sektorirajojenkin läpi.

11.1 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyötä tehdessä meille konkretisoitui se, että nuoren kanssa työskennellessä ammatillisella tulee olla tieto ja ymmärrys nuoren elämässä olevista ajankohtaisista teemoista. Tämä tarkoittaa sitä, että ammatillaisen tulee olla aidosti läsnä ja kuunnella nuorta, sekä olla kiinnostunut tämän elämästä. Nyky-yhteiskunnassa sosiaalisen median rooli nuoren elämässä on suuri ja erilaiset trendit sekä ilmiöt leviävät sen kautta. Nuoren kanssa työskentelevän ammatillaisen pitää kyetä jalkautumaan nuorten käyttämille alustoille sekä hallita sosiaalisen median käyttöä ja ymmärtää sen vaikutusvalta nuoreen.

Nuorten parissa tehtävässä työssä voi tulla eteen teemoja, joiden puheeksi ottaminen tuntuu haastavalta. Puheeksi ottamista helpottaa jo se, että ammatillisella itsellään on ymmärrys puheeksi otettavasta asiasta. Ammatillisen kasvun näkökulmasta ajateltuna jokaisen ammatillaisen olisikin tärkeää opetella puheeksi ottamista. Opinnäytetyön tekeminen osoitti meille puheeksi ottamisen tärkeyden, jotta nuoret eivät tee päätöksiänsä perustuen esimerkiksi sosiaalisessa mediassa leviävään disinformaatioon.

11.2 Jatkoehdotukset

Jatkoehdotuksenamme on, että oululaisten nuorten ajatuksia ja tietoa ilmiöstä kartoitettaisiin vielä laajemmin. Laajempi kartoitus voisi tapahtua esimerkiksi yhteistyössä yläkoulujen kanssa, jolloin vastauksia saataisiin huomattavasti enemmän ja tyttöjen ja poikien vastauksia voitaisiin vertailla. Tällaisesta tutkimuksessa, jossa otanta olisi isompi, saataisiin yksityiskohtaisempaa tietoa, jonka pohjalta voitaisiin toteuttaa esimerkiksi jonkinlainen infopaketti, jota jaettaisiin sosiaalialan toimijoille ja seurakuntiin. Ammatilaisten tueksi voitaisiin kehittää myös jonkinlainen puheeksi ottamisen malli, joka helpottaisi sokerideittailuilmion ja vastikkeellisen seksin puheeksi ottamista nuorten kanssa. Sen lisäksi, että tietoisuutta lisättäisiin ammatilaisten keskuudessa, tulisi tieto saada myös

vanhemmille. Tässä on isossa roolissa sellaiset toimijat, jotka tekevät työtä koko perheen kanssa. Nuorten tietoisuutta voisi pyrkiä lisäämään viemällä tietoa myös sosiaalisen median alustoille. Esimerkiksi TikTokissa on jo nyt sosiaalialan ammattilaisten perustamia käyttäjätilejä, joilla pyritään tavoittamaan nuoria heidän käyttämällään alustalla. Tästä huolimatta monilla sosiaalialan toimijoilla on edelleen haasteita sosiaalisen median käyttämisen kanssa, eikä sen roolia nuorten tavoittamisessa ymmärretä. Meillä sosiaalialan ammattilaisina tulee olla rohkeutta mennä oman mukavuusalueen ulkopuolelle. Tärkeintä on kuitenkin aito kiinnostus ja välittäminen nuoristamme.

LÄHTEET

- Aaltio, I. & Puusa, A. (2020). Mitä laadullisen tutkimuksen arvioinnissa tulisi ottaa huomioon? Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P., *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (s. 177–188). Gaudeamus Oy.
- Alasuutari, P. (2011). *Laadullinen tutkimus 2.0*. Vastapaino.
- Antin, N. (22.03.2016). Näin otat Snapchatin haltuun – tai ainakin tiedät mitä lapsesi snäppäilee. *Yle Kuningaskuluttaja*. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/03/22/nain-otat-snapchatin-haltuun-tai-ainakin-tiedat-mita-lapsesi-snappailee>
- Arene. (i.a.). *Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset*. Saatavilla 2.11.2021 https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN_OPINNÄYTETÖIDEN_EETTISET_SUOSITUKSET_2020.pdf? t=1578480382
- Brusila, P., Hyvärinen, S., Kallio, M., Porras, K., & Sandberg T. (2009). *Eikö se kuulu kenellekään? Rohkene kohdata seksuaalisesti kaltoin kohdeltu nuori*. Väestöliitto. VL-Markkinointi Oy.
- Cacciatore, R. (2007). *Huomenna pannaan pussauskoppiin. Opas vanhemmille*. WSOY.
- Grönvall, Y. & Holmström, C. (2019). Sweden: Young people selling sex: Knowledge base, social initiatives, and legal measures, 163-199. Teoksessa Holmström, C., Bjonnes J., Jensen, M-B., Seikkula, M., Antonsdottir H-F., Skillbrei, M.L., Soderholm, T. & Grönvall, Y., *Young People, Vulnerabilites and Prostitution/Sex for Compensation in the Nordic Countries* (s. 163-199). Nordic Council of Ministers. <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1364835/FULLTEXT01.pdf>
- Gunnarson, L. & Strid, S. (2021). Chemistry or Service? Sugar Daddies' (Re)quest for Mutuality within the Confines of Commercial Exchange. *The Journal of Sex Research*. Saatavilla 31.5.2022 <https://doi.org/10.1080/00224499.2021.1952155>
- Hakala, J-T. (2018). Toimivan tutkimusmenetelmän löytäminen. Teoksessa Valli, R., *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodivalinta ja*

- aineistonkeruu: Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle* (s. 11–23). PS-Kustannus.
- Heikkilä, M. (21.11.2018). Nuorten sokerideittailu huolestuttaa asiantuntijoita – "Glamour voi houkutelaa nuoria, jotka eivät tiedä kovin paljon todellisuudesta". *Yle Uutiset*. <https://yle.fi/uutiset/3-10519702>
- Helsingin yliopistollinen sairaala. (i.a.). Usein kysytyt kysymykset. Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö. [https://www.hus.fi/potilaalle/hoidot-ja-tutkimukset/lapset-ja-nuoret/usein-kysytyt-kysymykset - käyttävätkö-kaikki-pedofiilit](https://www.hus.fi/potilaalle/hoidot-ja-tutkimukset/lapset-ja-nuoret/usein-kysytyt-kysymykset - kayttavatkö-kaikki-pedofiilit)
- Holmström, C. (2019). Young people, vulnerabilities, and prostitution/sex for compensation in the Nordic countries. Teoksessa Holmström, C. Bjonnes, J., Jensen, M-B., Seikkula, M., Antonsdottir, H-F., Skillbrei, M-L., Soderholm, T. & Grönvall, Y., *Young People, Vulnerabilities and Prostitution/Sex for Compensation in the Nordic Countries* (s. 7-28). Nordic Council of Ministers. <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1364835/FULLTEXT01.pdf>
- Hyväri, S. & Vuokila-Oikkonen, P. (2020). *Tutkimus- ja kehittämistyön luotettavuus*. Osallistavan ja tutkivan kehittämisen opas 2.0. <https://libguides.diak.fi/c.php?q=670543&p=4760642 - kvali>
- Jodel. (i.a.). *About*. <https://about.jodel.com/>
- Kervinen, E. & Ollus, N. (2019): *Lapsiin ja nuoriin kohdistuva ihmiskauppa Suomessa*. Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti (HEUNI). [https://heuni.fi/documents/47074104/0/HEUNI_Report_89_Lapsiin_ja_nuoriin_kohdistuva_ihmiskauppa_Suomessa_2019+\(1\).pdf/819ec669-b388-0370-383a-2c1100599d5e/HEUNI_Report_89_Lapsiin_ja_nuoriin_kohdistuva_ihmiskauppa_Suomessa_2019+\(1\).pdf?t=1607434597573](https://heuni.fi/documents/47074104/0/HEUNI_Report_89_Lapsiin_ja_nuoriin_kohdistuva_ihmiskauppa_Suomessa_2019+(1).pdf/819ec669-b388-0370-383a-2c1100599d5e/HEUNI_Report_89_Lapsiin_ja_nuoriin_kohdistuva_ihmiskauppa_Suomessa_2019+(1).pdf?t=1607434597573)
- Kirkeby, K-M., Lehmillier, J-J. & Marks, M-J. (2021). Sugar Dating, Perceptions of Power, and Condom Use: Comparing the Sexual Health Risk Behaviours of Sugar Dating to Non-Sugar Dating Women. *The Journal of Sex Research*. <https://doi.org/10.1080/00224499.2021.1962782>
- Kärsämä, W. (2021). Valta ja vaihto sokerideittailussa: metasynteesi tutkimuskirjallisuudesta [Pro gradu- tutkielma, Itä-Suomen Yliopisto].

https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/25264/urn_nbn_fi_uef-20210704.pdf

- Leikko, R., Suominen, T., Rantanen, A., Eriksson, T., Apter, D. & Lehtinen, M. (2015). Nuorten naisten seksuaalikäyttäytymiseen liittyviä riskitekijöitä. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti – Journal of Social Medicine*, 52(4). <https://journal.fi/sla/article/view/53592>
- Likka.fi. (i.a.). Nuorelle. <https://likka.fi/nuorelle/>
- L39/1889. Rikoslaki 19.12.1889/39. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>
- Miller, A. (2011). Sugar Dating: A New Take on an Old Issue. *Buffalo journal of Gender, Law & Social Policy*, 20(4) (s.33-68). <https://digitalcommons.law.buffalo.edu/bjglsp/vol20/iss1/4/>
- Mun Oulu. (31.8.2021). Rippikouluilmoittautuminen käynnistyy syyskuun alkupuolella – määrissä kasvua Oulussa. Saatavilla 31.5.2022 <https://www.munoulu.fi/artikkeli/-/id/rippikouluilmoittautuminen-kaynnistyy-syyskuun-alkupuolella-maarissa-kasvua-oulussa>
- O'Donnel, N. (2018). "Sugar dating" among college students in the United States. Saatavilla 11.10.2021 https://www.csustan.edu/sites/default/files/groups/University_Honors_Program/Journals_two/18_odonnell.pdf
- Peda. (2021). Instagram. <https://peda.net/kouvola/kk/tietotekniikka/smp/instagram>
- Peda. (i.a.). Mikä on Facebook – perustoiminnot. <https://peda.net/kouvola/kk/tietotekniikka/smp/fl/mika-on-facebook>
- Pehkonen, K. & Mattinen, J. (21.11.2018). Sokeri-isit. Seksikauppaa sokerilla. *Yle MOT*. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/11/21/sokerideittailussa-seksia-saattavat-myyda-alaikaiset-talta-nayttaa>
- Richmeetbeautiful. (14.04.2022). Terms of service. <https://www.richmeetbeautiful.com/fi/static/eu-terms-and-conditions>
- Sarajärvi, A. & Tuomi, J. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (2.uud.p.). Tammi.
- Savioja, H., Sumia, M. & Kaltiala-Heino, R. (2015). Nuoruusiän seksuaalikokemukset vaikuttavat mielenterveyteen. *Potilaan lääkärilehti*.

<https://www.potilaanlaakarilehti.fi/artikkelit/nuoruusian-seksuaaliko-kemukset-vaikuttavat-mielenterveyteen/>

Scull, M-T. (2020). "It's Its Own Thing": A typology of Interpersonal Sugar Relationship Scripts. *Sociological Perspectives*, 63(1) (s. 135-158).

<https://doi.org/10.1177%2F0731121419875115>

Seikkula, M. (2019). Finland: Young people, sex for compensation and vulnerability. Teoksessa Holmström, C., Bjonnes, J., Jensen, M-B., Seikkula, M., Antonsdottir, H-F., Skillbrei, M-L., Soderholm, T. & Grönvall, Y., *Young People Vulnerabilities and Prostitution/Sex for Compensation in the Nordic Countries* (s. 67-96). Nordic Council of Ministers. [http://norden.diva-por-](http://norden.diva-por-tal.org/smash/get/diva2:1364835/FULLTEXT01.pdf)

[tal.org/smash/get/diva2:1364835/FULLTEXT01.pdf](http://norden.diva-por-tal.org/smash/get/diva2:1364835/FULLTEXT01.pdf)

SeekingArrangement. (2021). *Terms of Use*. <https://www.seeking.com/terms>

Someturva. (i.a.). Turvaopas – TikTok. <https://www.someturva.fi/some/tiktok>

Sugardaters. (i.a.). *Terms*. https://sugardaters.com/us/terms_of_use

Suomen evankelisluterilainen kirkko. (2012). *Nuoret seurakuntalaisina*.

<https://evl.fi/documents/1327140/51750376/Nuoret+seurakuntalaisina+kehittämisasiakirja.pdf/2bbd7ddc-10c1-8290-d1b1-dd812bfb48ec?t=1558512820000>

Suomen evankelisluterilainen kirkko. (2017). Suuri Ihme – Rippikoulusuunnitelma. Elämää Jumalan kasvojen edessä. *Suomen evankelisluterilaisen kirkon julkaisuja* (60). [https://evl.fi/docu-](https://evl.fi/documents/1327140/39461555/Suuri+Ihme+-+Rippikoulusuunnitelma+2017/758d0926-f7b9-3e63-bc2b-93ffaab30f90)

[ments/1327140/39461555/Suuri+Ihme+-+Rippikoulusuunnitelma+2017/758d0926-f7b9-3e63-bc2b-93ffaab30f90](https://evl.fi/documents/1327140/39461555/Suuri+Ihme+-+Rippikoulusuunnitelma+2017/758d0926-f7b9-3e63-bc2b-93ffaab30f90)

Takala, A. (23.7.2014). Kirkon erimielisyydet vaikeuttavat rippikoulujen seksuaalikasvatusta – "Ei ole yhtä selkeää vastausta, jonka voisi nuorille antaa". *Yle Uutiset*. <https://yle.fi/uutiset/3-7362047>

TENK. (2012). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsittely Suomessa*. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Saatavilla 30.5.2022 https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

TENK. (2019). Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. *Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019*. Saatavilla 30.5.2022

https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/lhmistieteiden_eettisen_ennakkoarviointin_ohje_2019.pdf

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2021). *Aluevertailu 1 (hyvinvointialue) perusopetus 8. ja 9. luokka, lukio, ammatillinen oppilaitos, 2019 ja 2021.*

Kouluterveyskysely. Saatavilla 7.10.2021 https://sampo.thl.fi/pi-vot/prod/fi/ktk/ktk1/summary_aluevertailu2

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (2.uud.p.). Tammi.

Valli, R. (2018). Aineistonkeruu kyselylomakkeella. Teoksessa R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle* (s. 81–99). PS-Kustannus.

Väestöliitto. (i.a.). Seksuaalioikeudet. <https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/seksuaalioikeudet/>

LIITE 1. Kyselylomakepohja

VUOLLE
Tyttöjen Talo

Sokerideittailuksi (*sugardating*) kutsutaan järjestelyä, jossa toinen osapuoli on yleensä vanhempi ja varakkaampi mies tai nainen eli *sugardaddy* tai *sugarmama* ja toinen osapuoli nuorempi mies tai nainen eli *sugarbaby*.

Sokerideittailusuhteessa *sugardaddy* tai *sugarmama* antaa *sugarbaby*lleen lahjoja ja/-tai taloudellista tukea seuraa tai seksuaalista toimintaa vastaan.

Tyttöjen Talolla on käynnistynyt elokuussa 2021 oikeusministeriön rahoittama Sokerideittailu –selvitystyö, jossa tutkitaan sokerideittailuilmion esiintyvyyttä 13-29-vuotiaiden parissa Pohjois-Pohjanmaan alueella. Osana selvitystyö Tyttöjen Talo toteuttaa kyselyitä, joiden avulla selvitetään ilmion yleisyyttä ja nuorten kokemuksia ilmiöstä. Tämä kysely on selvitystyön lisäksi osa sosionomi-diakoniopiskelijoiden tutkimuspainotteista opinnäytetyötä. Opinnäytetyö kartoittaa nuorten tietämystä ja ajatuksia sokerideittailuilmioista.

Kysely on anonyymi, eikä asuinpaikan ja iän lisäksi muita henkilötietoja. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista. Kyselyvastauksia säilytetään vuoden 2022 loppuun ja niitä käsittelevät selvitystyössä työskentelevät henkilöt ja opiskelijat. Kyselyvastauksia tullaan hyödyntämään sekä Tyttöjen Talon selvityshankeessa että sosionomi-diakoniopiskelijoiden opinnäytetyössä. Kysely on avoinna 15.4.2022 saakka.

Lisätietoja kyselystä saa selvitystyön työntekijä Sohvi Koivu-Remekseltä ja selvitystyöhön opinnäytetyötä tekevilta sosionomi-diakoniopiskelijoilta Kaisu Lämsältä ja Tessa Louhisalolta. Lisätietoja Oulun Tyttöjen Talon selvitystyöstä saa

Sohvilta.
sohvi.koivu-remes@vuolleoulu.fi / 0400 263 852.
kaisu.lamsa@student.diak.fi.
tessa.louhisalo@student.diak.fi.

Vuolle Tyttöjen Talon tietosuojaselosta <https://liikka.fi/wp-content/uploads/2021/06/Vuolle-Tytt%C3%B6jen-Talon-Tietosuojaseloste-052021.pdf>

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

1. Asuinpaikkasi? *

- Oulu
- Muu kaupunki Pohjois-Pohjanmaan alueella

2. Sukupuolesi? *

- Tyttö
- Poika
- Transsukupuolinen
- Muunsukupuolinen
- En halua vastata

3. Ikäsi

- 13-15 vuotta
- 16-17 vuotta

4. Tiedätkö, mitä sokerideittailu on? *

- Tiedän
- En tiedä

5. Oletko nähnyt verkkoalustoilla toimintaa, joka vaikuttaa sokerideittailulta? Verkkoalustoilla tarkoitetaan internet-sivustoja ja sosiaalisen median alustoja kuten Reddit, TikTok ja Instagram. *

- Olen
- En ole

6. Millä alustalla olet nähnyt oletettua sokerideittailua tapahtuvan? Voit valita useamman vaihtoehdon. *

- TikTok
- Instagram
- Facebook
- Snapchat
- Jodel
- Sokerideittailuun liittyvä internetsivusto
- Twitter
- Jossain muualla,
missä? _____

7. Onko sinulla kokemusta sokerideittailusta? *

- On
- Ei ole
- En osaa sanoa

8. Onko jollakin lähipiiriisi kuuluvalla henkilöllä kokemusta sokerideittailusta? *

- On
- En tiedä
- Ei ole

9. Mitä ajattelet sokerideittailusta?
